

Akt nr:

P-F2a-LS242/70

AU\$P-F2a-LS242/70

242

Stallbackaåns sänkningsföretag

år 1970

i Trollhättans stad, Västra
Tunhems och Gärdhems socknar,
Älvsborgs län

H a n d l i n g a r

tillhörande

Stallbackaåns sänkningsföretag år 1970

i Trollhättans stad, Västra Tunhems

och Gårdhems socknar

Älvsborgs län

upprättade i samband med syneförrättning av

Ingenjör Ingemar Carlson

Akten innehåller 64 skrivna och paginerade sidor

Härtill hör 23 blad ritningar

Innehållsförteckning

Protokoll	Sid. 3 - 9
Ansökningshandling m.m.	" 10 - 12
Kungörelse	" 13
Förteckning	" 14
Fullmakt, bilaga 4	" 15
" " 5	" 16
Förening	" 17
Kungörelse	" 18
"	" 19
Förteckning	" 20
Fullmakt, bilaga 10	" 21 - 22
Skrivelse till Västra Tunhems kommunalkontor och	
Trollhättans stads Drätselkontor	" 23 - 25
Utdrag ur sammanträdesprotokoll	" 26
Skriftväxling med Statens Vattenfallsverk	" 27 - 28
Bilaga A Värderingslängd	" 29 - 37
" B Graderingskurva	" 38
" C Kostnadsförslag	" 39 - 44
" D Arbetsföreskrifter	" 45 - 47
" E Kostnadsfördelningslängd	" 48 - 50
Översiktskarta	" 51
Utlåtande	" 52 - 63
Sammanställning av förrättningskostnaderna	" 64

Protokoll fört vid samman-
träde under synförrättning
för bättns tomläggning av mark
tillhörande Höl, Örn samt
Bryggum i Västra Tunbrens
socken, Älvsborgs län

Sedan undertecknad förrättningsman på
därom gjord anmälan av Länsstyrelsen förordnats,
bilag 1, att landlägga denna synförrättning
hade sammanträdet utträtt att hållas i
Västra Tunbrens slombyggsgränd fredagen den
6 juni 1969 kl. 9³⁰

Sammanträdet hade tillkännagivits genom
kungörelse i Älvsborgs Läns Runousblad lördagen
den 17 maj 1969, bilaga 2, varjämte avskrift av
kungörelsen avräntes till kända sakägare
avligt bifogad förteckning, bilaga 3.
På grund härav hade följande personer
tillstädeskommit.

Sökande:

Ingvar Bengtsson Långgården

Övriga:

Statens Vattenfallsverk

Kungl Maj:ts och Kronan genom

Kamrer J Köpf, Follkäts kanalverk

avligt fullmakt, bilaga 4, biträdd

av Ingeniör Stig Westlund
 Saab Aktieförlag genom Gustaf Westlund enligt
 fullmakt, bilaga 5

Göste J. Eriksson Skoleäng

Åke Sundberg "

Jakob Hj. Högers dödsbo genom Holger Högers
 utan fullmakt

Nils Axel Dahlgren Bryggum

Såsom biträdande gode män inställdes
 sig på företätningens manneus särskilda
 kallade skiftes gode männe Gustav Andersson,
 Lårum och Nils Johansson, Skrivare, gårdar

§1.

Ansökan om företätningen samt på grund
 bäres utfärdad förordnande upplästes

§2

Jär mot synnemännen anmälades y. Ej heller
 visste dessa med sig något jämsförhållande
 till någon av sakägarna.

Gode männen hade oloft förskrivit ol.

§3

Antecknades till protokollet att Erik Nilsson
 Bryggum försvat sig med sökanden. Om
 förening vitsordades av synnemännen, bilaga 6.

§4

Företätningens manneus redogjorde därefter

för de förberedande undersökningarna, som
i samråd med sökanden blivit verkställda
samt framställde till granskning därvid
upprättade förslagsritningar

85-

Sedan de närvarande tagit del av de
upprättade förslagsritningarna framställdes
följande yrkanden

Sökanden yrkade upprävning av en jämt
sprängning av berg i åbotten på sådant sätt
att tillfredsställande torrläggning av sökandens
mark åstadkommes.

Stens Vattenfallsverk hade f.w. inga yrkanden
men önskade ~~få möjlighet~~ att före förtä-
ningens beslutande få möjlighet att ta del av
förslaget för yttrande. Vattenfallsverket
noterade sig ej förtäringens förträtning
N. A. Dahlgren yrkade förteget utsträckas
att gälla möjlighet till bätters torrläggning
av honom tillhörig mark. Förteget skulle
därvid utsträckas till gränsen mot
Bryggren 4³ B pht. 10+75.

Göste Erikson yrkade att möjligheter till
vattning av betesdjurs skulle anordnas vid
förtäringens

Åke Sundberg framställde samma yrkanden
som Göste Erikson. Varför Erikson och
Sundberg framställde ej några ersättnings-
krav i samband med dessa yrkanden.
Tunga ersättningar yrkades i samband med förteget.

§6.

Förätningsnämnen meddelade att synemärken nu omedelbart kommer att verkställas enligt de erforderliga ~~och~~ underförståddas och värderna.

§7.

De ytterligare framtätningar icke gjordes meddelade förätningsnämnen att nya sammanträde kommer att i laga ordning beviljas. Sist upplästes lagens protokoll varvid sammanträdet avslutades.

Ort och dag som ovan
Lugnung, C. L. L.

Erik Anderson Nils Johansson

Den 13 november 1970 inställdes sig synemärken ämne i Västra Tunbrens slombyggs gård för fortsatta handläggning av syneförätningen.
Kungörens sammanträde hade varit införd i Föreläsnings Tidning onsdagen den 28 oktober 1970, bilaga 7, och i Eidsborgs Läns Amorsblad torsdagen den 29 oktober 1970, bilaga 8. Jämfört föreskrifterna i vattenlagen 10 kap 8 och 40 §§ hade anskrift av Kungören utträtt tre kända sakägare och myndigheter, enligt bilagd förteckning, bilaga 9. På grund härav hade följande personer tillstådes kommit

Ståthens Vattenfallsverk

Kungl Maj:t och kronan genom

Byrådirektör Jare Flensburg enligt fullmakt, bilaga 10
beträdd av ingenior S G Westerlund Tröskvätte
Kraftverk och

Karmer i döf Tröskvätte Kanalverk

Svenska Flygmotor AB genom

Säkerhetschef Rolf Norberg utan fullmakt

Tröskvättens stad genom

byggmästarechef Torsten Sjöqvist utan fullmakt
beträdd av

ingenior Karl Erik Johansson

Gösta Eriksson

Hedeäng

Åke Sundberg

- 1 -

Åke Andersson

Stallejö Volgårdar

Lugvar Bengtsson

Varogårdar

Nils Axel Dahlgren

Bryggaren

58

Förätningsmannen meddelade att
sökanden Lugvar Bengtsson tagit kontakt
med Västra Tunbrons kommun och
Tröskvättens stad med anledning av
föreliggande kloakutsläpp i Stal-
bachaån. Bengtsson hade därefter i
samtal med förätningsmannen av-
givit skrivelse i ärendet, bilaga 11, till nämnda
myndigheter.

59

Västra Tunbrons kommun svarsskrivelse
bilaga 12, upplästes. Förätningsmannen

meddelade samtidigt att föreningsansökan
äro besvarat i föregående paragraf omnämnd
skrivelse.

§10

Föreningsmännens uppläste angiven skri-
velse till Statens Vattenfallsverk, bilaga 13, i
anledning med protokollets 55. samt Vatten-
fallsverkets yttrande i ärendet, bilaga 14

§11

Stämtes redogjorde föreningsmännena
för det uppräntade förslaget och framvisade
till granskning tillhörande ritningar och
karter. Uppräntade längder upplästes i
tillräckliga delar och fogades till proto-
kollet

Värderingslängd	såsom Bilaga	A
Graderingskurva	"	B
Kostnadsförslag	"	C
Arbetsföreskrifter	"	D
Kostnadsförklaringslängd	"	E

§12

Dagstämman utlätade om företaget upp-
lästes om underberedelser

§13

Byrådirektör Flinckberg påpekade att 7 kap
48 § vattenlagen stadgade såväl till rensning
för bibehållande av vattens läge eller djup
men att av torrläggningsföretaget begärde
åtgärder för inrefattande dylikt rensning
utan även fördjupning och breddning och
andra med för mer omfattande åtgärder

M9

Inkom till lantbruksnämnden
i Älvsborgs län

Insändes till vederbörande lantbruksnämnd.

DEN 17. OKT. 1967

Dnr. 479/67

Saknr. 171

1870
Ink. 19. 10. 67
III 479/67

Till Länsstyrelsen i Älvsborgs län.

Härmed anhålles om förordnande för behörig förrättningsman att handlägga syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen för torrläggning av mig tillhörig mark inom oss

Väska Tunhem socken(-nar) av Älvsborgs län.

Förrättningen avser Äreglering (Stallbacka än)

här uppgives så fullständigt som möjligt företagets beskaflenhet (dikning, äreglering, sjösänkning, invallning e. d.), vidare

företagets omfattning (areal som skall torrläggas, avloppens längd o. d.), om flottled, damm, järnväg, landsväg e. dr. beröres m. m.
Lantbruksnämnden
i Älvsborgs län

Äns längd ca 1500 m

Närmaste järnvägsstation Trallhättan

DEN 20. OKT. 1967

Dnr. 524/67

Saknr. 171

Meddelanden om förrättningen ställes till

47-140
kff. 0520-21055

Ingvar Bengtsson Långgård 7. Tunhem Trallhättan
Väska Tunhem den 16-10 1967

Sökandes namn:

Fastighet:

Ingvar Bengtsson för fastigheten Hos 241

» »

» »

Förutom nämnda, sökandena tillhöriga fastigheter, väntas nedanstående ägare och fastigheter bliva berörda av företaget.

Icke sökandes namn:

Fastighet:

Trollhättens stad	ägare av fastigheten	
Svenska Flygmotor AB » » »		
S.A.A.B. Aktieförägar » » »		
Gösta Eriksson		Stode äng Trollhättan
Ake Lundberg		" "

Lantbruksnämnden får till förrättningsman föreslå:

Ingenjör Ingemar Carlson, Lantbruksnämnden,
Vänersborg

Vänersborg den 18.10 1967

På Lantbruksnämndens vägnar:

Lars Calleberg

Resolution.

Med stöd av 10 kap. 32 och 33 §§ vattenlagen förordnas ingenjören Ingemar Carlson, Lantbruksnämnden, Vänersborg, att i laga ordning handlägga i förestående ansökan omförmäld förrättning. Riksantikvarieämbetets skrivelse den 3 februari 1956 angående fasta fornlämningar bifogas.

Denna resolution översändes till förrättningsmannen.

Vänersborg i landskansliet den 19 oktober 1967.

På länsstyrelsens vägnar:

Lars Calleberg

Bo Werner

Inkom till lantbruksnämnden
i Älvsborgs län

Avskrift.

IIIM 5 56.

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET

Stockholm Ö

B 1202/56

DEN 26. OKT. 1967

Dnr. 524/67

Saknr. 171

47-140

Till Länsstyrelsen i Vänersborg.

Vid genomförandet av vattenavledningsföretag blir det av olika skäl icke sällan fråga om att borttaga äldre broar. Det kan också förekomma att vattenavledningsföretagets genomförande får sådan verkan på en äldre bros fundament, att brons bevarande omöjliggöres eller försvåras.

Jämlikt lagen om fornminnen den 12 juni 1942 § 2 äro broar, som här avses, fasta fornlämningar, vilka icke få rubbas, förändras eller borttagas utan att tillstånd därtill meddelats av riksantikvarien. För att underlätta handläggningen av ärenden av här berörda art vore det önskvärt att, då anledning därtill finnes, personer, som få i uppdrag att planlägga vattenavledningsföretag, på ett så tidigt stadium som möjligt söka samråd med fornminnesvårdande myndighet. Så har hittills icke alltid skett.

Ämbetet får med anledning av vad som ovan framhållits hemställa att Länsstyrelsen vid förordnande av förrättningsman för handläggning av förrättning enligt 10 kap. 32 § vattenlagen ville föreskriva att förrättningsmannen redan på ett tidigt stadium av utredningen sätter sig i förbindelse med vederbörande landsantikvarie för att av denne få uppgift om förekomsten av fasta fornlämningar och då särskilt äldre broar inom det område, som förrättningen avser. Landsantikvarien torde i allmänhet kunna stå förrättningsmannen till tjänst med upplysningar och råd angående broarnas betydelse ur fornminnessynpunkt och tänkbara möjligheter för deras bevarande. Landsantikvarien kommer givetvis också att, då så kräves, söka kontakt med riksantikvarieämbetet. Stockholm den 3 februari 1956.

Bertil Berthelson

Bengt Thordeman

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

Birgit Bäcklund

Kungörelse

Sedan undertecknad av länsstyrelsen förordnats att verkställa synförrättning enligt vattenlagens bestämmelser för torrläggning — genom uppgrävning av Stallbackaån — av marker tillhörande Hol, Ön, Bryggum i Västra Tunhems socken, Hallsjö Nolgården, Kätene i Gärdhems socken och vissa lågt belägna stadsägor utmed Stallbackaån inom Trollhättans stad, Älvsborgs län, har sammanträde i ärendet blivit utsatt att hållas i Västra Tunhems Hembygdsgård fredagen den 6 juni 1969 kl. 9.30.

Till sammanträdet kallas alla de, som därvid ha egen eller annans rätt att bevaka.

Vänersborg den 13 maj 1969

På tjänstens vägnar

Ingemar Carlson
Ingenjör

Att ovanstående kungörelse varit införd i Älvsborgs Läns Annonsblad
lördagen den 17 maj 1969 intygas ex officio.

Ingemar Carlson

Ingemar Carlson

Ingenjör

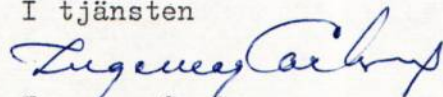
F ö r t e c k n i n g

Över sakägare i det företag som avser torrläggning av mark tillhörande vissa stadsägor inom Trollhättans stad, Hol, Ön, Bryggum i Västra Tunhems socken, Kätene, Hullsjö Nolgården i Gärdhems socken, Älvsborgs län, vilka jämlikt vattenlagen 10 kap. 40 § underrättats angående sammanträdet den 6 juni 1969 kl. 9.30.

Kungl. Maj:t och Kronan		
Trollhätte Kanalverk		Trollhättan
Saab Fastighetsförvaltningen		"
Svenska Flygmotor AB		
Fastighetsförvaltningen		"
Trollhättans stads Drätselkammare		"
Gösta T. Eriksson	Hedeäng	"
Åke Sundberg o.h.h.	"	"
Jakob Hj. Hägers dödsbo	Kätene	"
Allan Andersson	Hullsjö Nolgården	"
Ingvar Bengtsson	Larsgården, V. Tunhem	"
Kurt Gustavsson	Önan, V. Tunhem	"
Erik Månsson	Bryggum, V. Tunhem	"
Nils Axel Dahlgren	Bryggum, V. Tunhem	"
Bröd. Axel och Hugo Lindgren	Bryggum, V. Tunhem	"
Öns vägsamfällighet		
Ordf. Kurt Gustavsson	Önan, V. Tunhem	"
"Hullsjöns sänkningsföretag år 1952"		
Aktförv. K.G. Olsson	Västra Tunhem	"

Att underrättelser avsänts till förestående sakägare med posten den 13 maj 1969 intygas.

I tjänsten

Ingemar Carlson

Ingenjör

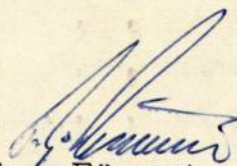
STATENS VATTENFALLSVERK
TROLLHÄTTE KANALVERK

FULLMAKT

Härmed befullmäktigar jag, på grund av Statens Vattenfallsverks be-
myndigande, kamrer I Lööf, Trollhätte kanalverk, att i mitt ställe
företräda Kungl. Maj:t och Kronan vid syneförrättning av marker till-
hörande Hol, Ön, Bryggum i Västra Tunhems socken, Hullsjö Nol-
gården, Kåtene i Gärdhems socken och vissa lågt belägna stadsägor
utmed Stallbackaån inom Trollhättans stad, Älvsborgs län, i Västra
Tunhems Hembygdsgård fredagen den 6 juni 1969 kl 9.30.

Ombudets laga åtgärder på grund av denna fullmakt godkännes.

Trollhättan den 27 maj 1969

Tage Färnert

Kanaldirektör Tage Färnerts egenhändiga namnteckning bevittna:

FULLMAKT

för

HERR GUSTAF WESTLUND

att företräda oss och föra vår talan vid sammanträde
beträffande fördjupning av Stallbackaån fredagen den
6 juni 1969 kl. 9.30.

Trollhättan den 3.6.1969

SAAB AKTIEBOLAG
Trollhätteverkstäderna

F Ö R E N I N G.

Undertecknad förenar sig härmed med sökandena till den syneförrättning, som avser torrläggning av mark tillhörande Hol m.fl. fastigheter i Västra Tunhems socken av Älvsborgs län och yrkar på företagets utsträckning, så att jämväl min därav beroende mark må kunna på ändamålsenligt sätt torrläggas och brukas.

Bryggum den 10.5 1968.

Erik Johansson.....

Bevittnas:

Erik Pettersson.....

Helge Fäldt.....

Värnpliktens oavsträende förening
vitsordas:

Torgny Carlsson

Gustaf Andersson Nils Johansson

TUNHÄ 1966

KUNGÖRELSE

Syneförrättning för torrläggning
— genom uppgrävning av Stallbackaån — av mark tillhörande Hol, Ön och Bryggum i Västra Tunhems socken och Kätene i Gårdhems socken samt vissa lågt belägna stadsägor utmed Stallbackaån inom Trollhättans stad, Älvsborgs län, handlägges ånyo vid sammanträde i Västra Tunhems Hembydsgård torsdagen den 12 november 1970 kl. 9.30.

Till sammanträdet kallas alla de, som därvid ha egen eller annans rätt att bevaka.

Val av styrelse kommer samtidigt att förrättas.

Vänersborg den 26 oktober 1970

På tjänstens vägnar
Ingemar Carlson
Ingenjör

Att ovanstående kungörelse varit införd i Trollhättans Tidning onsdagen den 28 oktober 1970 intygas ex officio.

Ingemar Carlson
Ingemar Carlson
Ingenjör

Kungörelse

Syneförrättning för torrläggning
— genom uppgrävning av Stallbackaån — av mark tillhörande Hol, Ön och Bryggum i Västra Tunhems socken och Kätene i Gärdhems socken samt vissa lågt belägna stadsägor utmed Stallbackaån inom Trollhättans stad, Älvsborgs län, handlägges ånyo vid sammanträde i Västra Tunhems Hembygdsråd, torsdagen den 12 november 1970 kl. 9.30.

Till sammanträdet kallas alla de, som därvid ha egen eller annans rätt att bevaka.

Val av styrelse kommer samtidigt att förrättas.

Vänersborg den 26 oktober 1970

På tjänstens vägnar

Ingemar Carlson

Ingenjör

Att ovanstående kungörelse varit införd i Älvsborgs Läns Annonsblad torsdagen den 29 oktober 1970 intygas ex officio.

Ingemar Carlson

Ingemar Carlson

Ingenjör

F ö r t e c k n i n g

över sakägare i det företag som avser torrläggning av mark tillhörande vissa stadsägor inom Trollhättans stad, Hol, Ön, Bryggum i Västra Tunhems socken, Kåtene, Hullsjö Nolgården i Gärdhems socken, Älvsborgs län, vilka jämlikt vattenlagen 10 kap. 40 § underrättats angående sammanträdet den 12 november 1970 kl. 9.30.

Kungl. Maj:t och Kronan

Trollhätte Kanalverk

Trollhättan

Saab Fastighetsförvaltningen

"

Svenska Flygmotor AB

Fastighetsförvaltningen

"

Trollhättans stads Drätselkammare

"

Gösta T. Eriksson

Hedeäng

"

Åke Sundberg o.h.h.

"

"

Jakob Hj. Hägers dödsbo (S.Häger)

Kåtene

"

Allan Andersson

Hullsjö Nolgården

"

Ingvar Bengtsson

Larsgården, V. Tunhem

"

Kurt Gustavsson

Önan, V. Tunhem

"

Nils Axel Dahlgren

Bryggum, V. Tunhem

"

Bröd. Axel och Hugo Lindgren

Bryggum, V. Tunhem

"

Öns vägsamfällighet

Ordf. Kurt Gustavsson

Önan, V. Tunhem

"

Västra Tunhems kommun

Vargön

Att underrättelser avsänts till förestående sakägare med posten den 26 oktober 1970 intygas.

I tjänsten

Ingemar Carlson

Ingemar Carlson

Ingenjör

Fullmakt

för rättegångsombud

Jämlikt 11 § i Kungl. Maj:ts instruktion den 3 december 1965 för Statens Vattenfallsverk och 8 § i verkets arbetsordning, fastställd den 28 april 1966, befullmäktigar jag i egenskap av tjänsteförrättande chef för statens vattenfallsverks juridiska byrå härmed byrådirektören, jur.kand Jan Thunberg

eller den, han vid ett eller flera tillfällen i sitt ställe förordnar, att föra statens vattenfallsverks talan ~~in~~för vid syneförrättning enligt 10 kap. 32 § vattenlagen för torrläggning - genom uppgrävning av Stallbackaan - av mark tillhörande Hol, Ön och Bryggum i Västra Tunhems socken ~~ix~~målmot och Kätene i Gärdhems socken samt vissa lågt belägna stadsägor utmed Stallbackaan inom Trollhättans stad, Älvsborgs län. angående

Stockholm den 10 november 1970

Svante Frost

Transumt.

»Svensk Författnings-Samling»

Nr 847

**Kungl. Maj:ts instruktion
för statens vattenfallsverk**
given Stockholms slott den 3 december 1965

§ 11

Inom sitt verksamhetsområde företräder verket staten såväl vid som utom domstol.

Stockholms slott den 3 december 1965

GUSTAF ADOLF

(L. S.)

(Handelsdepartementet)

GUNNAR LANGE

Transumt.

Arbetsordning, fastställd av statens vattenfallsverks styrelse den 28 april 1966

§ 8

Chefen för juridiska byrån äger att själv eller genom av honom befullmäktigat ombud utöva den verket enligt 11 § verksinstruktionen tillkommande rätten att inom sitt verksamhetsområde företräda staten såväl vid som utom domstol.

Västra Tunhems kommunalkontor

460 60 VARGÖN

Trollhättans stads Drätselkontor

461 00 TROLLHÄTTAN

Ang. Stallbackaåns reglering.

Med anledning av pågående utredning rörande rubr. företag får jag med hänvisning till våra tidigare överläggningar i ärendet anföra följande.

Då det synes uppenbart att förekommande kloakutsläpp från Halvordstorp inom Trollhättans stad samt från Hol och Åsen inom Västra Tunhems kommun väsentligt bidragit till åns igenväxning och igenslamning får jag hemställa om Eder medverkan till ifrågavarande företags utförande ävensom till framtida underhållet.

Kostnaderna för återställande - genom upprensning - av ån till tidigare rådande förhållande har för de skilda delsträckorna beräknats till

Sträckan	A-E	20 000:-	kronor
"	E-H	7 800:-	"
"	H-I ₁	2 300:-	"
"	I ₁ -M	4 900:-	"

Angiven litterering återfinns på bifogat kartutdrag i skala 1:10 000.

Vid beräkningar för delaktigheten har antagits att den naturliga igenslamningen svarar för 15 procent av den totala allt snabbare försumpningen av ån. Med ovan angivna antagande har kostnaderna för de skilda intressegrupperna fördelats enligt nedanstående

Deltagare	Delsträcka				Summa
	A-E	E-H	H-I ₁	I ₁ -M	
Företaget	3 000:-	1 100:-	300:-	4 900:-	9 300:-
Trollhättans stad	15 000:-	-	-	-	15 000:-
V:a Tunhems kommun	2 000:-	6 100:-	1 900:-	-	10 000:-

Den ytterligare planerade fördjupning, som erfordras för torrlägningsändamål åvilar helt dikningsföretaget.

Vid beräkning av framtida underhållet har, då vattenanalys-

värden för ån saknas, arealuppgifter och folkmängdsuppgifter lagts till grund för fördelningen.

Följande jämförelsetal för olika grad av förorening har använts:

Föroreningsgrad	Jämförelsetal ha/person
Hög	20
Medel	10
Låg	5

Med ledning härav har följande procenttal för de olika delsträckorna erhållits

Deltagare	Delsträcka			Hela företaget
	A-E Procent	E-H-I ₁	I ₁ -M	Procent
Företaget	32	67	100	50
Trollhättans stad	60	-	-	37
V:a Tunhems kommun	8	33	-	13

Med hänvisning till vad ovan anförts får jag härmed föreslå att Ni deltagar i företagets utförande och framtida underhåll med kostnad resp. procent enligt nedanstående

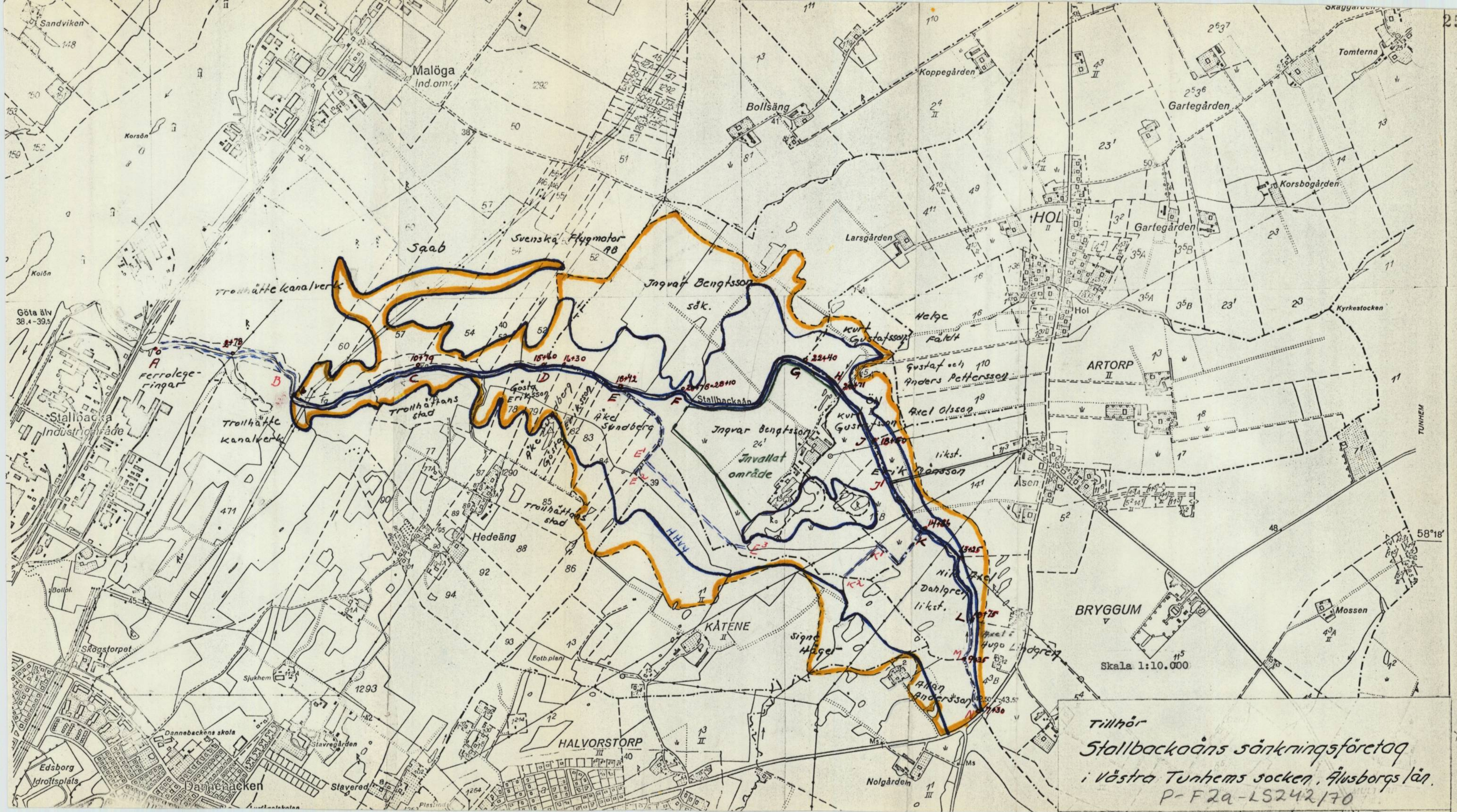
	H e l a f ö r e t a g e t	
	Utförande	Framtida underhåll
	Kronor	Procent
Trollhättans stad	15 000	37
V:a Tunhems kommun	10 000	13

Larsgården, Västra Tunhem den 28 november 1969

Ingvar Bengtsson

Rätt avskrivet intygar:

Lugene Carlsson

Tillhör
Stallbackaans sänkningsföretag
i Västra Tunhems socken, Älvsborgs län.
P-F2a-LS242/70

VÄSTRA TUNHEMS KOMMUN

Utdrag
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

Kommunalfullmäktige

25.2.1970

Blad 8

Ingvar Bengtsson
Hol Larsgården, Västra Tunhem
461 00 Trollhättan

Avloppsväsen

§ 6

Dnr 438/69

Titel 55

Ang Stallbackaåns reglering.

Skrivelse av den 28.11.1969 från Ingvar Bengtsson,
Hol Larsgården, Västra Tunhem.

Kommunalnämnden beslutar den 12.2.1970 i yttrande
till kommunalfullmäktige tillstyrka ett bidrag till
upprepning av Stallbackaån med kronor 10.000:- samt
att i fortsättningen lämna bidrag enligt de grunder
till fördelning som angivits i skrivelsen.

Kommunalnämnden föreslår vidare att erforderligt be-
lopp kronor 10.000:- disponeras ur kommunalfullmäk-
tiges anslag för oförutsedda behov. En förutsättning
för detta beslut är att övriga intressenter deltar
med belopp som angivits i skrivelsen.

Kommunalfullmäktige beslutar enligt kommunalnämndens
förslag.

Utdragsbestyrkande

9.1.1970

I. Carlson, BS
ingenjör

Statens Vattenfallsverk
Trollhätte kanalverk
461 00 TROLLHÄTTAN

Ang. Stallbackaåns sänkning.

I överensstämmelse med yrkande vid sammanträde den 6 juni 1969 får jag härmed hemställa om Edert yttrande rörande rubr. företag.

Förslagets omfattning framgår närmare av bifogade plan- profil- och sektionsritningar och avser att genom åns breddning reducera de skadeverkningar som förekommande högvattenstånd förorsakar.

Nuvarande och blivande karakteristiska vattenstånd i olika punkter framgår av nedanstående tabell.

Läge	Exceptionellt högvattenstånd		Normalt högvattenstånd		Medel- vattenstånd		Föreslagen bottenbredd m
	Nuv.	Bliv.	Nuv.	Bliv.	Nuv.	Bliv.	
A	38,20	38,20	37,70	37,70	37,25	37,25	6,0
B	38,65	38,60	38,20	38,14	37,40	37,26	"
C	38,80	38,71	38,40	38,19	37,46	37,28	"
D	39,03	38,80	38,66	38,25	37,54	37,32	"
E	39,15	38,80	38,75	38,28	37,70	37,35	"
F	39,25	39,00	38,85	38,39	37,80	37,43	4,0
G	39,50	39,11	39,10	38,54	38,18	37,56	"
H	39,55	39,12	39,15	38,57	38,24	37,58	"
I	39,63	39,16	39,23	38,64	38,37	37,63	"
K	39,70	39,26	39,30	38,74	38,45	37,72	"
L	39,75	39,39	39,45	38,87	38,60	37,84	"

Hullsjön beräknas ej komma att beröras av företaget.

Ovan angivna höjduppgifter är anslutna till Rikets Allmänna Kartverks höjdsystem.

I tjänsten

Ingemar Carlson
Ingenjör

Bilagor:

Protokollsutdrag från sammanträde den 6 juni 1969
Plan- profil- och sektionsritningar 8 blad.

VATTENFALL

TROLLHÄTTE KRAFTVERK
TROLLHÄTTANInkom till lantbruksnämnden
i Älvsborgs län

DEN 18 JUN. 1970

Dnr

Saknr

Eder ref./Edert brev

Lantbruksnämnden
Ingenjör I Carlsson
Box 93

462 01 VÄNERSBORG 1

Vår ref./Vårt kl.-nr

TTM-Wd/ACN - 5225

Hänvändelse till

S-G Westerlund

Datum

16.6.1970

Angående Stallbackaåns sänkning

Med anledning av framlagt förslag om en ev. upprensning av Stallbackaån i Trollhättan framföres följande rörande åtgärdens inverkan på vattenståndet vid invallningens avbördningsanordningar.

Kapaciteten hos avbördningsanordningarna i invallningen är dimensionerad efter den observerade maximala tillrinningsintensiteten samt av i vattendom fastställt högsta vattenstånd vid tunnelinloppet.

Stallbackaåns nuvarande areaförhållanden är sådana, att ån översvämmar vid högvattenföring, vilket ger en dämpande effekt på tillrinningsintensiteten till invallningsområdet. Upprensas ån som föreslagits förloras denna effekt helt eller delvis och som följd härav ökar intensiteten till invallningen. Då avbördningsanordningarna ej tillåter en ökning kommer föreskrivet högsta vattenstånd att överskridas såvida ej kompensationsåtgärder insätts. Storleken av dessa kan med nuvarande beräkningsunderlag ej med säkerhet angivas, men torde uppskattningsvis ligga inom 1-3 m³/s.

För att från vår sida kunna godkänna det framlagda förslaget yrkas att tillrinningen vid högvattenföring kan regleras och begränsas till nuvarande avrinning.

I övrigt har vi inget att erinra emot förslaget.

Statens Vattenfallsverk
Drift och förvaltning
Trollhätte Kraftverk
Ebbe Lundström

VÄRDERINGSLÄNGD

Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt hektar	annan hektar	före kronor	efter kronor	pr ha kronor	pr ägofigur kronor
<u>Trollhättans stad</u>							
<u>Stadsäga 1429</u>							
Kungl. Maj:t och Kronan Trollhätte kanalverk	1		0,51	1020	1220 (2000)	200	102
ängsmark, mylla på lera	2		1,05	1280	1600 (2000)	320	336
" " " "							
Summa			1,56				438
<u>Stadsäga 1373</u>							
Kungl. Maj:t och Kronan Trollhätte kanalverk	3	1,27		3220	3500 (7000)	280	356
tomtmark, mylla på lera							
Summa		1,27					356
<u>Stadsäga 1405</u>							
SAAB							
tomtmark, mylla på lera	4	1,35		3150	3780 (7000)	630	851
" " " "	5	0,90		5110	6090 (7000)	980	882
" " " "	6	1,55		3850	5110 (7000)	1260	1 953
" " " "	7	0,89		5530	6650 (7000)	1120	997
" " " "	8	1,95		3150	4410 (7000)	1260	2 457
" " " "	9	1,33		5740	6650 (7000)	910	1 211
" " " "	10	1,08		4900	5180 (7000)	280	302
Summa		9,05					8 653
<u>Stadsäga 1377 B</u>							
Svenska Flygmotor AB							
tomtmark, mylla på lera	11	1,12		3450	3750 (5000)	300	336
" " " "	12	0,42		3850	4700 (5000)	850	357
" " " "	13	1,28		2200	3500 (5000)	1300	1 664
" " " "	14	0,73		2150	3500 (5000)	1350	986
" " " "	15	1,31		2000	3400 (5000)	1400	1 834
" " " "	16	1,08		4500	5000	500	540
" " " "	17	1,03		4700	5000	300	309
Summa		6,97					6 026

Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt hektar	annan hektar	före kronor	efter kronor	pr ha kronor	pr ägofigur kronor
<u>Stadsäga 76</u>							
Trollhättans stad					1540		
ängsmark, mylla på lera	18		2,06	980	(2000)	560	1 154
" " " "	19		0,27	1520	(2000)	420	113
Summa			2,33				1 267
<u>Stadsäga 77</u>							
Trollhättans stad					1710		
odlingsmark, mylla på lera	20		0,32	990	(3000)	720	230
åker " " "	20 a	0,73		4500	5000	500	365
Summa		0,73	0,32				595
<u>Stadsäga 78</u>							
Gösta Eriksson					2040		
odlingsmark, mylla på lera	21		0,84	1230	(3000)	810	680
åker " " "	22	1,10		4100	(5000)	850	935
Summa		1,10	0,84				1 615
<u>Stadsäga 79</u>							
Gösta Eriksson					2190		
odlingsmark, mylla på lera	23		0,68	1230	(3000)	960	653
åker " " "	24	0,47		4250	5000	750	353
Summa		0,47	0,68				1 006
<u>Stadsäga 80</u>							
Åke Sundberg o. h.h.					1520		
odlingsmark, mylla på lera	25		1,29	800	(2000)	720	929
" " " "	25 a		0,26	2130	(3000)	750	195
Summa			1,55				1 124
<u>Stadsäga 81</u>							
Gösta Eriksson					2100		
odlingsmark, mylla på lera	26		0,59	1050	(3000)	1050	620
åker " " "	26 a	0,28		3550	(5000)	1250	350
Summa		0,28	0,59				970

VÄRDERINGSLÄNGD

Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt hektar	annan hektar	före kronor	efter kronor	pr ha kronor	pr ägofigur kronor
<u>Stadsäga 82</u> Åke Sundberg o.h.h. odlingsmark, mylla på lera	27		0,33	1050	2100 (3000)	1050	347
åker " " "	27 a	0,24		3550	4800 (5000)	1250	300
<u>Summa</u>		0,24	0,33				647
<u>Stadsäga 83</u> Åke Sundberg o.h.h. odlingsmark, mylla på lera	28		1,51	1170	2400 (3000)	1230	1 857
åker " " "	28 a	1,50		3400	4850 (5000)	1450	2 175
<u>Summa</u>		1,50	1,51				4 032
<u>Stadsäga 84</u> Åke Sundberg o.h.h. odlingsmark, mylla på lera	29		1,70	1200	2460 (3000)	1260	2 142
åker " " "	30	1,51		3650	4850 (5000)	1200	1 812
<u>Summa</u>		1,51	1,70				3 954
<u>Stadsäga 85</u> Trollhättans stad odlingsmark, mylla på lera	31		0,81	690	2310 (3000)	1620	1 312
" " " "	31 a		0,51	960	2880 (3000)	1920	979
åker " " "	32	1,10		3100	5000	1900	2 090
" " " "	32 a	0,60		4450	5000	550	330
<u>Summa</u>		1,70	1,32				4 711
Avgår båtnad (fig. 31-32) - avdragsdike							- 2 003
<u>Återstående båtnad</u>							2 708
<u>Stadsäga 86</u> Jakob H. Hägers dödsbo (S. Häger) odlingsmark, mylla på lera	33		0,25	690	2640 (3000)	1950	488
åker " " "	33 a	0,83		3100	5000	1900	1 577
" " " "	34	0,97		4450	5000	550	534
<u>Summa</u>		1,80	0,25				2 599
Avgår båtnad (fig. 33-34) - avdragsdike							- 1 104
<u>Återstående båtnad</u>							1 495

Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt hektar	annan hektar	före kronor	efter kronor	pr ha kronor	pr ägofigur kronor
<u>Gärdhems socken</u>							
<u>Kåtene 1¹</u>							
J.H. Hägers dödsbo (S.Häger)							
åker, mylla på lera	35	2,05		4450	5000	550	1 128
" " " "	35 a	0,67		2950	5000	2050	1 374
odlingsmark, mylla på torv- blandad lera	36		0,32	690	2550 (3000) 2760	1860	595
- " -	37		1,68	870	(3000)	1890	3 175
åker, mylla på lera	38	2,04		2850	5000	2150	4 386
" " " "	38 a	4,44		4450	5000	550	2 442
odlingsmark, mylla på ler- blandad torv	39		1,50	660	2400 (3000) 2880	1740	2 610
odlingsmark, mylla på lera	40		0,67	810	(3000)	2070	1 387
" " " "	40 a		1,26	2070	3000	930	1 172
åker	40 b	2,41		4450	5000 2880	550	1 326
odlingsmark	41		2,15	1050	(3000) 2910	1830	3 935
" " " "	41 a		0,90	1110	(3000)	1800	1 620
åker	41 b	0,77		4450	5000	550	424
" " " "	41 c	1,33		4150	5000	850	1 131
<u>Summa</u>		13,71	8,48				26 705
Avgår båtnad (fig. 35-37, 38, 39) - avdragsdike							- 6 675
Avgår båtnad (fig. 40-41 c) - avdragsdike							- 1 943
Återstående båtnad							18 087
<u>Västra Tunhems socken</u>							
<u>Hol 24¹</u>							
Äg. Ingvar Bengtsson							
Bruk, J.H. Hägers dödsbo (S.Häger)							
odlingsmark, mylla på torv- blandad lera	37 a		0,38	780	2610 (3000)	1830	695
<u>Summa</u>			0,38				695
Avgår båtnad							- 296
Återstående båtnad							399

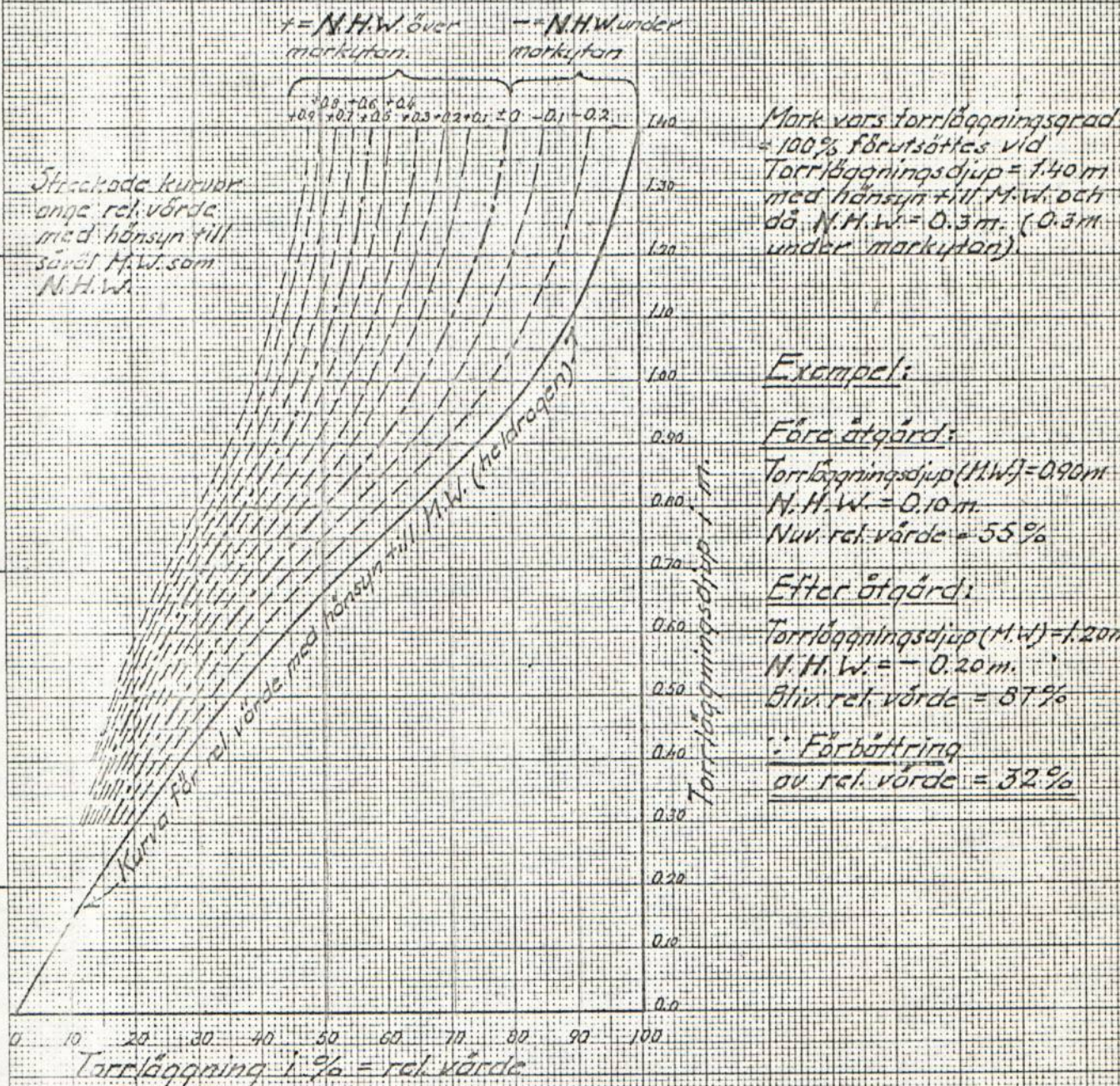
Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt hektar	annan hektar	före kronor	efter kronor	pr ha kronor	pr ägofigur kronor
Västra Tunhems socken							
Hol 24 ¹							
Ingvar Bengtsson							
Odlingsmark, mylla på lera	42		1,27	750	2820 (3000)	2070	2 629
" " " "	42 a		1,68	570	2580 (3000)	2010	3 377
" " " "	42 b		1,55	1200	3000	1800	2 790
" " " "	43		0,92	2250	3000	750	690
betesmark	44		0,14	2910	3000	90	13
" " " "	44 a		0,37	2820	3000	180	67
odlingsmark	45		2,08	990	2910 (3000)	1920	3 994
" " " "	45 a		0,46	2760	3000	240	110
" " " "	46		0,99	1740	2910 (3000)	1170	1 158
" " " "	47		1,26	1740	2880 (3000)	1140	1 436
" " " "	47 a		1,25	2760	3000	240	300
åker	48	1,51		3850	5000	1150	1 737
" " " "	48 a	2,51		4700	5000	300	753
" " " "	49	4,23		4450	5000	550	2 327
" " " "	50	3,77		4600	5000	400	1 508
" " " "	51	2,74		4590	5000	410	1 122
" " " "	52	2,50		3100	4800 (5000)	1700	4 250
betesmark	53		0,57	1760	2000	240	137
" " " "	53 a		0,22	1940	2000	60	13
" " " "	54		0,50	1660	2000	340	170
åker, mylla på lera	54 a	0,60		2400	5000	2600	1 560
" " " "	55	4,98		2400	5000	2600	12 948
" " " "	56	0,48		850	3500 (5000)	2650	1 272
" " " "	57	2,86		2600	5000	2400	6 864
" " " "	58	1,45		4700	5000	300	435
" " " "	59	0,18		4150	5000	850	153
" " " "	60	1,30		4150	5000	850	1 105
Summa		29,11	13,26				52 918
Avgår båtnad (fig.44 a - 45 a)							- 1 773
- avdragsdike							
Avgår båtnad (fig. 42-44)							- 1 679
- avdragsdike							
Återstående båtnad							49 466

Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt hektar	annan hektar	före kronor	efter kronor	pr ha kronor	pr ägofigur kronor
<u>Ön 1⁹</u> Kurt Gustavsson							
åker, mylla på lera	61	1,92		2900	5000	2100	4 032
" " " "	62	1,25		4450	5000	550	688
" " " "	63	0,75		2100	5000	2900	2 175
" " " "	64	1,36		2750	5000	2250	3 060
" " " "	65	1,30		4800	5000	200	260
" " " "	66	2,05		1920	4000	2080	4 264
" " " "	67	2,41		2920	4000	1080	2 603
Summa		11,04					17 082
<u>Ön 1¹⁰</u> Ingvar Bengtsson							
odlingsmark, mylla på lera	68		3,52	1330	3500	2170	7 638
" " " "	69		0,63	2070	3500	1430	901
" " " "	70		0,45	2730	3500	770	347
Summa			4,60				8 886
<u>Bryggum 14¹</u> Nils A. Dahlgren							
åker, mylla på lera	71	0,94		2000	5000	3000	2 820
" " " "	72	1,06		2850	5000	2150	2 279
" " " "	73	0,66		4600	5000	400	264
" " " "	74	0,38		2000	5000	3000	1 140
" " " "	75	0,97		3300	5000	1700	1 649
" " " "	76	1,49		4800	5000	200	298
Summa		5,50					8 450
<u>Bryggum 11⁵</u> Nils A. Dahlgren							
odlingsmark, mylla på lera	77		1,20	660	2760 (3000)	2100	2 520
" " " "	78		0,53	570	2490 (3000)	1920	1 018
" " " "	79		2,23	660	2760 (3000)	2100	4 683
" " " "	80		4,55	900	2970 (3000)	2070	9 419
åker	81	0,71		2950	5000	2050	1 455
" " " "	82	1,31		4800	5000	200	262
Summa		2,02	8,51				19 357
Avgår båtnad (fig. 1/4 80) - avdragsdike							- 417
Återstående båtnad							18 940

Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt hektar	annan hektar	före kronor	efter kronor	pr ha kronor	pr ägofigur kronor
<u>Stadsäga 80</u> Åke Sundberg o.h.h.	25-25 a		1,55				1 124
<u>Stadsäga 81</u> Åke Sundberg o.h.h.	26-26 a	0,28	0,59				970
<u>Stadsäga 82</u> Åke Sundberg o.h.h.	27-27 a	0,24	0,33				647
<u>Stadsäga 83</u> Åke Sundberg o.h.h.	28-28 a	1,50	1,51				4 032
<u>Stadsäga 84</u> Åke Sundberg o.h.h.	29-30	1,51	1,70				3 954
<u>Stadsäga 85</u> Trollhättans stad	31-32 a	1,70	1,32				2 708
<u>Stadsäga 86</u> Jakob H. Hägers dödsbo (S. Häger)	33-34	1,80	0,25				1 495
<u>Gårdhems socken</u> Kåtene 1 ¹	35-37						
J.H.Hägers dödsbo (S. Häger)	38-41 c	13,71	8,48				18 087
<u>Västra Tunhems socken</u> <u>Hol 24</u> ¹							
Äg. Ingvar Bengtsson Brukare J.H. Hägers dödsbo (S. Häger)	37 a		0,38				399
<u>Hol 24</u> ¹ Ingvar Bengtsson	42-60	29,11	13,26				49 466
<u>Ön 1</u> ⁹ Kurt Gustavsson	61-67	11,04					17 082
<u>Ön 1</u> ¹⁰ I. Bengtsson	68-70		4,60				8 886
<u>Bryggum 14</u> ¹ Nils A Dahlgren	71-76	5,50					8 450
<u>Bryggum 11</u> ⁵ Nils A. Dahlgren	77-82	2,02	8,51				18 940

Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt hektar	annan hektar	före kronor	efter kronor	pr ha kronor	pr ägofigur kronor
<u>Bryggum 4³ B</u> Hugo och Axel Lindgren	83-83 a	1,28					740
<u>Gärdhems socken</u> <u>Nolgården 1¹</u> Allan Andersson	84-87		2,78				2 502
Summa		89,28	50,99				159 438
Västra Tunhem, Trollhättan den 12 november 1970 <i>Ingemar Carlson</i> Ingemar Carlson Ingenjör <i>Gustaf Andersson</i> Gustav Andersson <i>Nils Johansson</i> Nils Johansson Gode män							

Graderingskurva

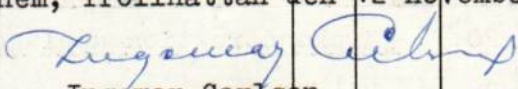
Läge	Längd m	Arbete, material e. d.	Sort	Antal	å-pris kr	Kronor	Kronor
		<u>Avloppet A-B-C-D-E-F-G-G¹-H-J-J¹-K-L-M</u>					
		<u>Sträckan A-B-C-D-E</u>					
0-4+80	480	Ingen åtgärd					
4+80-6+20	140	sprängning och schaktning av berg m ²		135	50:-	6 750	
- " -		schaktning av moränaktig sand med grus och sten m ³		300	6:-	1 800	
- " -		schaktning av lerblandad sand med någon sten m ³		200	2:50	500	
6+20-9	280	sprängning och schaktning av berg m ²		5	50:-	250	
- " -		schaktning av sand, grus och sten m ³		30	4:-	120	
- " -		schaktning av sandblandad lera med någon sten m ³		900	2:50	2 250	
9-12	300	sprängning och schaktning av berg m ²		5	50:-	250	
- " -		schaktning av sandblandad lera med någon sten m ³		1500	2:50	3 750	
12-15+65	365	schaktning av sandblandad lera med någon sten m ³		2200	2:50	5 500	
15+65-18+42	277	schaktning av sandblandad lera med någon sten m ³		2000	2:50	5 000	
14+50-16+30		vattningsställe jämlikt typ-ritning åns södra sida, placering - samråd med styrelse och markägaren		1		200	
17+60-18+42		- " -		1		200	
4+80-18+42		utplanering m ³		7130	0:70	4 991	
		uppläggning av sprängsten				900	
		intrång för upplag - arbetsledning, oförutsett m.m.				3 239	35 700
		<u>Sträckan E-F</u>					
18+42-20+78=28+10	236	schaktning av sandblandad lera med någon sten m ³		1050	2:50	2 625	
		Trpt					

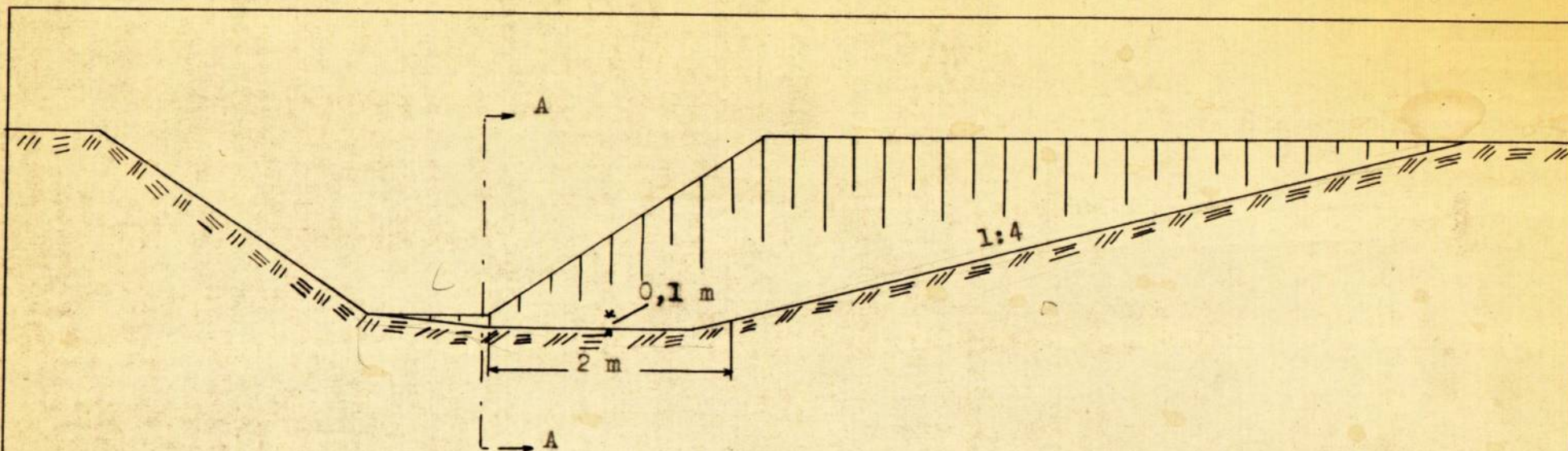
Läge	Längd m	Arbete, material e. d.	Sort	Antal	å-pris kr	Kronor	Kronor
18+42-20+78= 28+10		Trpt schaktning av sand, grus och sten m^3		50	4:-	200	
- " -		sprängning och schaktning av berg (20 m^3) m^2		65	50:-	3 250	
		utplanering		1100	0:70	770	
		uppläggning av sprängsten				200	
		intrång för upplag- arbetsled- ning och oförutsett				755	7 800
20+78=28+10-26	210	<u>Sträckan F-G-G¹</u> sprängning och schaktning av berg (därutav i bro 6 m^2) m^2 (140 m^3)		170	50:-	8 500	
- " -		schaktning av sand och grus och sten m^3		70	4:-	280	
		schaktning av sandblandad le- ra med någon sten m^3		450	2:50	1 125	
26-22	400	D:o		1200	2:50	3 000	
24+76		Borttagning av lämning efter bro				50	
		utplanering		1720	0:70	1 204	
		uppläggning av sprängsten				1 400	
		intrång för upplag - arbets- ledning och oförutsett				1 541	17 100
22-20	200	<u>Sträckan G¹-H-J-J¹-K</u> schaktning av sandblandad le- ra med någon sten		650	2:50	1 625	
- " -		schaktning av sand grus och någon sten		50	4:-	200	
- " -		sprängning och schaktning av berg (ca 120 m^3) m^2		250	50:-	12 500	
20-17	300	schaktning av sandblandad le- ra med någon sten		1700	2:50	4 250	
17-14+86	214	D:o		1200	2:50	3 000	
		Trpt					

Läge	Längd m	Arbete, material e. d.	Sort	Antal	å-pris kr	Kronor	Kronor
20+71-20+75		Trpt bro enligt spec. kostnadsför- slag				5 000	
		Borttagning av befintlig trä- bro, uppgrävning av västra landfästet och slänt till er- forderlig sektion enl. rit- ning till föreskriven bro				300	
		Uppsprängning och uppläggning av berg i anslutning till fö- reskriven bro bredd 5,0 m och djup i bron 0,20 djupare än dikesbotten i övrigt (c:a 10 m ³)		20	50:-	1 000	
15+65		tillägg för utgrävning under bro				100	
12+48		- " - utplanering		3600	0:70	2 520	
		uppläggning av sprängsten intrång för uppläggning och arbetsledning och oförutsett				1 200	
						3 155	34 900
14+86-12	286	<u>Sträckan K-L-M</u> schaktning av sandblandad lera med någon sten		1550	2:50	3 875	
12-9+35	265	D:o utplanering		1100	2:50	2 750	
		intrång för upplag - och ar- betsledning och oförutsett		2650	0:70	1 855	
						820	9 300
	3953	Summa					104 800
		Avgår kostnad enligt utlåtan- de mom. 10					25 000
						Summa	79 800
40-43+27	327	<u>Avloppet E-E¹-E²</u> icke föreskrivet till utförande <u>Sträckan E-E¹</u> schaktning av lerblandad torv jämte utplanering		680	3:30	2 244	
		Trpt					

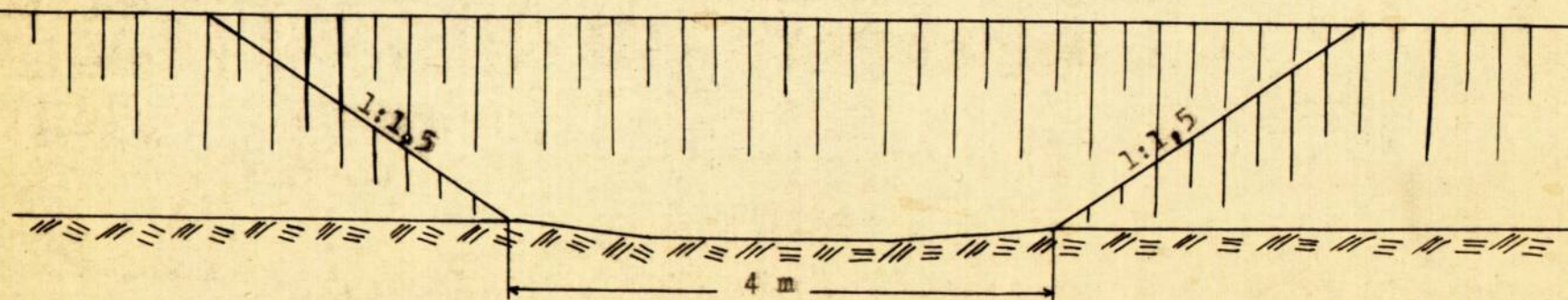
Läge	Längd m	Arbete, material e. d.	Sort	Antal	å-pris kr	Kronor	Kronor
		Trpt arbetsledning och oförutsett				236	2 480
43+27-43+95	68	<u>Sträckan E¹-E²</u> schaktning av lerblandad torv + utplanering m ³ arbetsledning och oförutsett		170	3:30	561 59	620
		Summa					3 100
50-54+85	485	<u>Avloppet E¹-E³</u> icke föreskrivet till utförande schaktning av lerblandad torv jämte utplanering m ³ arbetsledning och oförutsett		200	2:50	500 50	550
		Summa					550
60-63+84	384	<u>Avloppet K-K¹-K²</u> icke föreskrivet till utförande schaktning av lerblandad torv jämte utplanering m ³ arbetsledning och oförutsett		700	3:30	2 310 190	2 500
		Summa					2 500
		<u>Sammandrag</u>					
		Avloppet A-M				79 800	
		" E-E ¹ -E ² icke föreskrivet till utförande					3 100
		" E ¹ -E ³ " " " "				"	550
		" K-K ¹ -K ² " " " "				"	2 500
		Summa				79 800	6 150
		På ovanstående belopp för utförandet tillkommer mervärdesskatt.					
		Västra Tunhem, Trollhättan den 12 november 1970					
		<i>Ingemar Carlsson</i> Ingemar Carlsson Ingenjör					

Läge	Längd m	Arbete, material e. d.	Sort	Antal	å-pris kr	Kronor	Kronor
<u>Material</u> Balkar		<u>Förslag till bro vid Ön sektion</u> <u>20+71 järnkonstruktion upplagd</u> <u>på DIP balkar</u>					
	3 st.	DIP 9,5 m, 4 st. INP 28,5 m 94,77 kg 38 m 41,92 "		2701 1593 4294	0:65	2 791	
		Beräknat att befintligt bro- virke skall användas, önskas nytt virke motsvarande de gamla bekostas detta av bro- hållaren.					
		<u>Kompletteringsvirke för brons</u> <u>breddning</u>					
		Tryckimpregn. bärplank 3" x 6" m ²		14	35	490	
		Räckesstolpar och följare 5" x 5" m		12	8	96	
		Navföljare och ev. front- plank 3" x 8" m ²		3	25	75	
		Planka för fastsättning av räcke 2" x 6" m				30	
		Armeringsjärn, bult, spik m.m.				150	
		Upplagsbalkar DIP 22 tages i bef. bro					
		<u>Arbetskostnad</u>					
		Schaktning, läggning, till- skärning av upplagsbalk				100	
		Läggning och stagning av brobalkar				300	
		Demontering av gammal bro, montering av överbyggnaden för bana, räcke, navföljare, front, plank m.m.				600	
		Iordningställande av vägbana jämta oförutsett				368	5 000
		Summa					5 000

Läge	Längd m	Arbete, material e. d.	Sort	Antal	å-pris kr	Kronor	Kronor
		Västra Tunhem, Trollhättan den 12 november 1970 Ingemar Carlsson Ingenjör					

Sektion A-A

Utförande av denna typ vattningsställe omfattar endast schaktningsarbetet, förstärkning eller hårdgöring av botten samt stängsel skall utföras och bekostas av djurägaren.

Arbetsföreskrifter

tillhörande förslag till Stallbackaåns sänkningsföretag upprättat år 1970 i Trollhättans stad, Västra Tunhems och Gärdhems socknar.

Innan arbetet påbörjas skall avvägning och utsättning på minst var 50:de meter verkställas av sakkunnig person.

Före maskingrävning skall torrlägningsföretagets styrelse och vederbörande entreprenör förvissa sig om huruvida elkablar eller telekablar kan komma att beröras av arbetet. Televerket utmärker vid anmodan kostnadsfritt sina kablar. Hänvändelse sker enklast till närmaste telefonstation, som omgående vidarebefordrar Er anmälan om grävning.

Vid arbetets utförande är att iakttaga.

- att förekommande dikeskrökar ej får göras skarpa, utan skall i görligast mån uträtas eller avrundas;
- att upplagen ej må läggas närmare de nya kanterna än 1,0 m vid handgrävning och 2,0 m vid maskingrävning;
- att upplagen ges behörig lutning mot diket, ej brantare än 1:1,0;
- att väl avsläntade öppningar lämnas i upplagen vid vägar, diken och svackor på marken samt där det i övrigt provas nödigt för ytvattnets ordentliga avrinnande, dock minst på var 50:de meter;
- att jordmassor skall utplaneras på de sträckor där annat ej framgår nedan eller i kostnadsförslaget. Utplaneringen skall i första hand göras i svackor intill i närheten av ån medan överblivna massor utplaneras till ca 25 cm tjockt lager. Den areal, som blir belagd med sådana schaktmassor (berg, sten eller dyl.), som lämpligen inte bör utspridas torde i samband med avsyningen uppmätas och värderas med hänsyn till de åsatta markvärdena;
- att därest utplanering av jordvallarna sker i samband med företagets utförande de öppna dikena utan markägarens tillstånd, ej får igenfyllas, där detta ej särskilt angivits;
- att uppläggning och utplanering av schaktmassor å vissa sträckor sker enligt följande

Dike	Sträcka	Schaktmassornas uppläggning och utplanering utmed dike
F-G-	27+50-26	norra sidan
-G ¹ -H-J-J ¹ -K	26-20+70	nordöstra sidan
	20+60-14+86	sydvästra sidan
K-L-M	14+86-12-M	" "

Övriga sträckor valfri uppläggning efter samråd med markägaren.

Bergmassor skall i första hand uppläggas på impediment. Berget skall blottläggas före uppsprängning vid eventuell uppmätning.

Om oförutsedda hinder skulle uppstå varigenom schaktmassornas uppläggning och utplanering ej kan ske enligt upprättat förslag får samråd ske mellan entreprenör och styrelse.

att lösjord och lösa stenar icke får kvarlämnas på slänterna;

att där dike går i rågång, dikets mittlinje så förlägges, att den sammanfaller med rågångslinjen;

att vägbana, bebyggd tomt eller trädgård ej utan vederbörande ägares medgivande må användas som upplagsplats för dikesjord, såvida i synehandlingarna ej särskilt därom stadgas;

om vägbana genomgräves skall densamma snarast möjligt återställas i fullgott skick;

att vid bro- och trumanläggningar, som skall utföras av företaget, vägar ej må avstängas för trafik under tider då detta vållar avsevärd olägenhet;

att i de fall bro eller trumma skall rivas underrättelse lämnas vederbörande sakägare i god tid dessförinnan om tidpunkten för rivningen;

att vid bro- och trumombyggnader därvarande stenmaterial må användas vid behov;

att stenupplag placeras på sådant sätt att det medför minsta möjliga skada och intrång och i samråd med styrelse och berörda markägare massorna upplägges så att de ej verkar störande ur naturvårdssynpunkt;

att sten och grus så mycket som möjligt sammanföres i lämpliga rösen och icke sprides bland den lösa jorden;

att gränsmärken ej må ändras till sina planlägen eller täckas med jord, om icke dessförinnan genom vederbörande lantmätarens försorg nya punkter blivit utsatta;

att alla arbeten utföras i noggrann överensstämmelse med ritningar och föreskrifter i kostnadsförslag samt kontrollantens anvisningar;

att företagets styrelse under arbetets gång bör kontrollera arbetets utförande;

att det åligger entreprenör att taga del av dessa arbetsföreskrifter.

Västra Tunhem, Trollhättan den 12 november 1970

Ingemar Carlson

Ingemar Carlson

Ingenjör

Gustaf Andersson

Gustav Andersson

Nils Johansson

Nils Johansson

Gode män

KOSTNADSFÖRDELNINGSLÄNGD

Fastighet Ägare m. m.	Sök. o. likst. = S	Båtnad kronor	Fastighets andel i			Samfällighets andel i gemensamma kostnader procent
			för särskild av- delning beräk- nad kostnad kronor	för samfällig- heten beräknad kostnad kronor	samfällig- hetens verk- liga kostnad procent	
1	2	3	4	5	6	7
<u>Trollhättans stad</u>						
<u>Stadsäga 1429</u>						
Kungl. Maj:t och Kronan						
Trollhätte kanalverk						
Ägofig. 1-2 Avd. I		438		135	0,169	
<u>Stadsäga 1373</u>						
Kungl. Maj:t och Kronan						
Trollhätte kanalverk						
Ägofig. 3 Avd. I		356		110	0,138	
<u>Stadsäga 1405</u>						
SAAB						
Ägofig. 4-10 Avd. I		8 653		2 664	3,338	
<u>Stadsäga 1377 B</u>						
Svenska Flygmotor						
Ägofig. 11-17 Avd. I		6 026		1 856	2,326	
<u>Stadsäga 76</u>						
Trollhättans stad						
Ägofig. 18-19 Avd. I		1 267		390	0,489	
<u>Stadsäga 77</u>						
Trollhättans stad						
Ägofig. 20-20 a Avd. I		595		183	0,229	
<u>Stadsäga 78</u>						
Gösta Eriksson						
Ägofig. 21-22 Avd. I		1 615		497	0,623	
<u>Stadsäga 79</u>						
Gösta Eriksson						
Ägofig. 23-24 Avd. I		1 006		310	0,388	
<u>Stadsäga 80</u>						
Åke Sundberg o.h.h.						
Ägofig. 25-25 a Avd. I		1 124		346	0,434	
<u>Stadsäga 81</u>						
Gösta Eriksson						
Ägofig. 26, 26 a Avd. I		970		299	0,375	

Fastighet Ägare m. m.	Sök. o. likst. = \$	Båtnad kronor	Fastighets andel i			Samfällighets andel i gemensamma kostnader procent
			för särskild av- delning beräk- nad kostnad kronor	för samfällig- heten beräknad kostnad kronor	samfällig- hetens verk- liga kostnad procent	
1	2	3	4	5	6	7
<u>Stadsäga 82</u> Åke Sundberg o.h.h. Ägofig. 27-27 a Avd. I		647		199	0,249	
<u>Stadsäga 83</u> Åke Sundberg o.h.h. Ägofig. 28, 28 a Avd. I		4 032		1 241	1,555	
<u>Stadsäga 84</u> Åke Sundberg o.h.h. Ägofig. 29, 30 Avd. I		3 954		1 218	1,526	
<u>Stadsäga 85</u> Trollhättans stad Ägofig. 31-32 a Avd. I		2 708		834	1,045	
<u>Stadsäga 86</u> Jakob H. Hägers dödsbo (S. Häger) Ägofig. 33-34 Avd. I		1 495		460	0,576	
<u>Gårdhems socken</u> <u>Kåtene 1¹</u> J.H. Hägers dödsbo (S. Häger) Ägofig. 35-39 Avd. I		9 035	2 782			
" 40-41 c " II		9 052	5 603	8 385	10,508	
<u>V:a Tunhems socken</u> <u>Hol 24¹</u> Äg. Ingvar Bengtsson Bruk. J.H. Hägers dödsbo (S. Häger) Ägofig. 37 a Avd. I	S	399		123	0,154	
<u>Hol 24¹</u> Ingvar Bengtsson Ägofig. 44 a-45 a Avd. I	S	16 410	5 053			
" 1/2 46, 47-52 " I						
" 42-44, 1/2 46, 53-60 Avd. II		33 056	20 461	25 514	31,973	

KOSTNADSFÖRDELNINGSLÄNGD

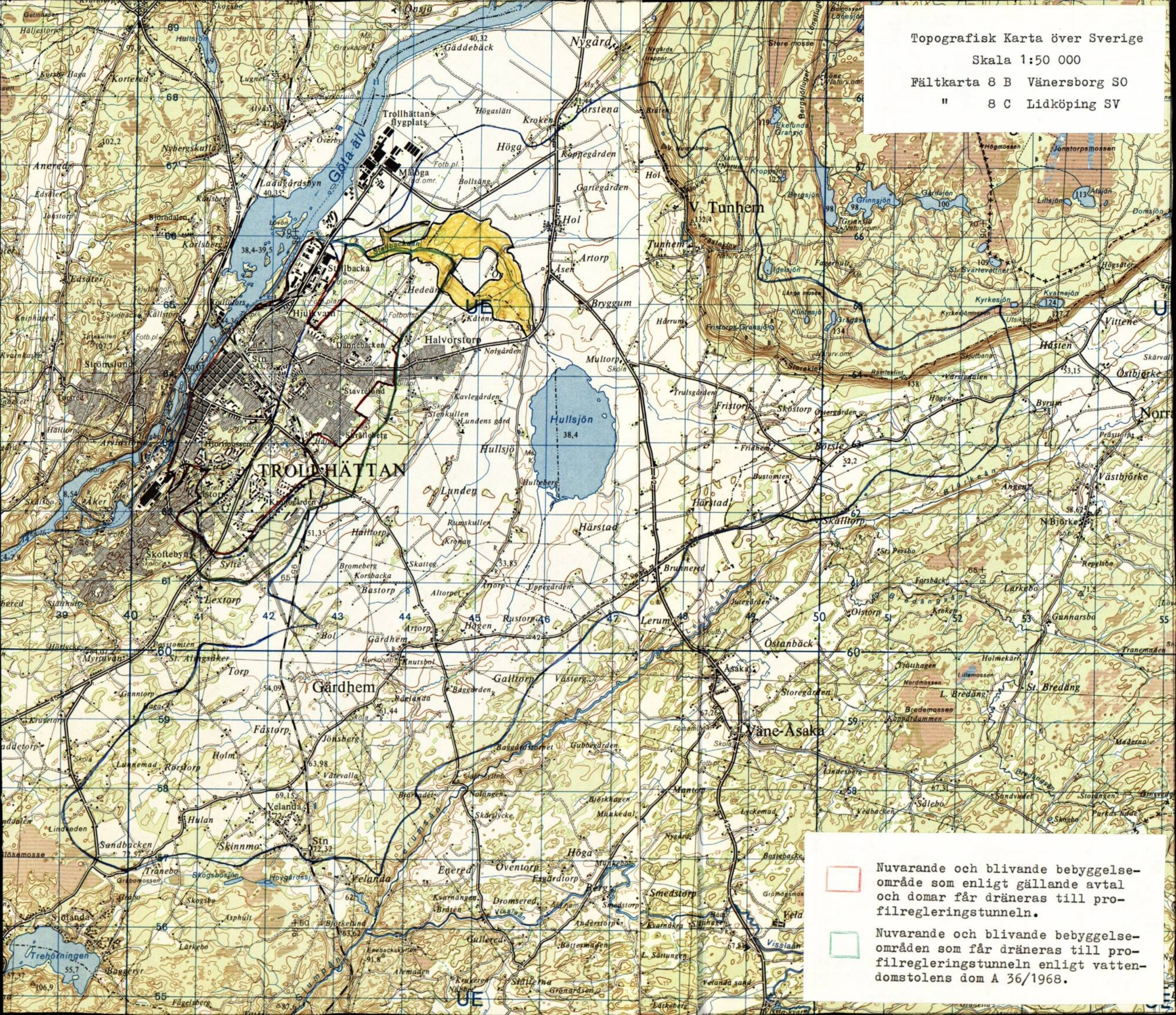
Fastighet Ägare m. m.	Sök. o. likst. = S	Båtnad kronor	Fastighets andel i			Samfällighets andel i gemensamma kostnader procent
			för särskild av- delning beräk- nad kostnad kronor	för samfällig- heten beräknad kostnad kronor	samfällig- hetens verk- liga kostnad procent	
1	2	3	4	5	6	7
<u>Ön 1⁹</u> Kurt Gustavsson Ägofig. 61-67 Avd. II		17 082		10 574	13,251	
<u>Ön 1¹⁰</u> I. Bengtsson Ägofig. 68-70 Avd. II	S	8 886		5 500	6,892	
<u>Bryggum 14¹</u> Nils A. Dahlgren Ägofig. 71-76 Avd. II	S	8 450		5 231	6,555	
<u>Bryggum 11⁵</u> Nils A. Dahlgren Ägofig. 77-82 Avd. II	S	18 940		11 724	14,692	
<u>Bryggum 4³ B</u> Hugo och Axel Lindgren Ägofig. 83, 83 a Avd. II		740		458	0,574	
<u>Gårdhems socken</u> <u>Nolgården 1¹</u> Allan Andersson Ägofig. 84-87 Avd. II		2 502		1 549	1,941	
<u>Summa</u>		159 438		79 800	100,000	
Västra Tunhems kommun och Trollhättans stad enligt utlåtande mom. 8				10 000 15 000		
<u>Totalsumma</u>				104 800		
Västra Tunhem, Trollhättan den 12 november 1970						
		<i>Ingemar Carlson</i> Ingemar Carlson Ingenjör				
<i>Gustav Andersson</i> Gustav Andersson		<i>Nils Johansson</i> Nils Johansson				
Gode män						

Topografisk Karta över Sverige

Skala 1:50 000

Fältkarta 8 B Vänersborg SO

" 8 C Lidköping SV

Nuvarande och blivande bebyggelse-
område som enligt gällande avtal
och domar får dräneras till pro-
filregleringstunneln.

Nuvarande och blivande bebyggelse-
områden som får dräneras till pro-
filregleringstunneln enligt vatten-
domstolens dom A 36/1968.

Utlåtande

angående Stallbackaåns sänkningsföretag år 1970 i Trollhättans stad, Västra Tunhems och Gärdhems socknar, Älvsborgs län.

1. Ändamål och läge.

[Företaget, vars ändamål är att, genom utvidgning och fördjupning av Stallbackaån vinna bättre torrlägnings- och brukningsmöjligheter för åkermark är att hänföra till vattenavledning, varom stadgas i 7 kap. vattenlagen. Mot företagets utförande på sätt detta utlåtande närmare finnes angivet möter enligt synemännens förmenande ej laga hinder.

Torrlägningsområdet är beläget inom nederbördsområde nr 108 Göta älv, sektion 2 Huvudälven från Vänern, c:a 4 km V. Västra Tunhems kyrka.] Läget framgår närmare av hithörande översiktskarta på vilken torrlägningsområdet för företagets nedersta punkt utmärkts med blå linje. Syneförrättningen, vilken handlagts med biträde av gode män, har givits den utsträckning, som sökandena yrkat och som förefintliga fallförhållanden nödvändiggjort. Företaget omfattar sålunda de arbeten, som detta utlåtande jämte bilagor och tillhörande ritningar utvisar.

2. Domar.

[Efter ansökan av Kungl. Vattenfallsstyrelsen har Västerbygdens Vattendomstol genom deldom den 30 juni 1922 lämnat tillstånd att reglera vattnets avrinning i Göta älv mellan Vargön och Trollhättan.

I dom den 22 januari 1924 har vattendomstolen därefter meddelat bestämmelser rörande vissa förhållanden, som ägde samband med den tillstadda regleringen. Härvid berättigades sökandena att avstänga Stallbackaån medelst en damm vid åns mynning och i stället avleda vattnet i ån genom en under Trollhättans stad till Göta älv vid Polhemssluss upptagen tunnel, den så kallade profilregleringstunneln. Vid tunnelns intagsända vid Stallbackaån finns en utskovströskel med lucka, tröskelhöjd +37,00 m och en hävertanläggning bestående av en större och en mindre hävert. Hävertarnas trösklar ligger båda på höjden +38,00 m. Beträffande avbördningen av Stallbackaån föreskrevs att regleringsrättshavaren skulle ansvara för att vattnet vid tunnelintaget icke komme att överstiga höjden +38,20 m. I domen medgavs Trollhättans stad rätt att till profilregleringstunneln anknyta vissa avloppsledningar.]

Samtidigt fastställde vattendomstolen en år 1923 träffad överenskommelse mellan vattenfallsstyrelsen och markägarna rörande invallningen med verkan av laga dom i vattenmål.

I domar den 31 januari 1935, den 30 september 1939 och 7 maj 1968 har vattendomstolen efter ansökan ändrat bestämmelserna för stadens rätt att i tunneln inleda vatten, varvid bland annat meddelats föreskrift om pumpning av vatten från Stallbackaån till älven i sådan utsträckning, att vattenståndet vid intaget till tunneln icke översteg i 1924 års dom angiven höjd +38,20.]

Ytterligare må i detta sammanhang anföras att tillstånd vid syneförrättningar i domar den 31 december 1934, den 30 juni 1937, den 15 september 1939 och den 18 december 1945 lämnats till torrlägningsföretag beträffande mark, vars vatten slutligen avbördas till Göta älv genom profilregleringstunneln.

3. Plankarta, profilritning och höjdsystem.

Som grundkarta har använts en av lantbruksingenjör Hildebrand upprättad och därefter av Vattenfallsstyrelsen sammanställd karta över området. Genom fältundersökningar har denna grundkarta kompletterats med de detaljer, som äro erforderliga för bedömande av företaget, dess ändamål och verkningar.

Såsom av företaget beroende har ansetts alla fastigheter, som genom dess utförande torrläggas eller vinner möjlighet till förbättrad torrläggning eller brukning. Den mark, som ur torrläggningssynpunkt ansetts direkt beroende av företaget har å plankartan begränsats med en streckad kurva inom vilken siffrorna ange markytans höjdläge i använt höjdsystem. Öppet dike, som föreslås till utförande betecknas med dubbla heldragna linjer medan s.k. avdragsdike betecknas med dubbla streckade linjer.

Över avloppen har även upprättats profil- och sektionsritningar, som ange förhållandena vid undersökningstillfället och varå de föreskrivna arbetenas detaljer åskådliggjorts.

Till ledning vid företagets utförande och underhåll har fixpunkter inhuggits och avvägts. Dessa beskrivs å plan- och profilritningarna. Höjdsystemet är anslutet till Rikets Allmänna Kartverks höjdsystem. Fixpunkterna få icke utan tvingande skäl förstöras. Måste så ske, skall fixpunkten ifråga genom sakkunnig person ersättas med ny sådan.

4. Omfattning och planläggning.

[Företaget omfattar fördjupning och utvidgning av Stallbackaån på nedan angiven sträcka. För att uppnå en såvitt möjligt rättvis kostnadsfördelning har dessutom vissa avloppssträckor, som ej skall utföras s.k. avdragsdiken, be-

räknats

Att ingå i företaget

Stallbackaån: sträckan A-B-C-D-E-F-G-G¹-H-I-I¹-K-L-M

Sammanlagd längd 3 953 m

Avdragsdike: E-E¹-E², E¹-E³, K-K¹-K²

Sammanlagd längd 1 264 m

Det må anmärkas att vissa markområden icke erhåller fullständig torrläggning genom utförande av här framlagt förslag. Sålunda kommer lägre belägna markområden även efter företagets utförande att översvämmas vid flöden. Som framgår av hithörande värderingslängd, bilaga A, har blivande värdet reducerats med hänsyn härtill.

5. Vattenmängd och dimensioner.

S.M.H.I. har uppskattat högsta högvattenföringen vid punkt M till 7 m³/s.

Med ledning härav har avloppet dimensionerats efter i följande tabell beräknade vattenmängder.

Tabell 1

Sektion	Nederbörds- omr. km ²	HHQ m ³ /s	NHQ m ³ /s	NMQ m ³ /s	Botten- lutning	Botten- bredd	Slänt- lut- ning	tmax except. m	tmax nor- mal m	tmed m
C	70	13,0	7,0	0,84]	0,2	6,0	1:1,5	2,15	1,64	0,76
D	66	11,6	6,6	0,80	0,2	6,0	1:1,5	2,10	1,55	0,62
E	64	11,2	6,4	0,77	0,2	6,0	1:1,5	2,05	1,53	0,60
F	60	10,5	6,0	0,72	0,3	4,0	1:1,5	2,20	1,57	0,61
L	49	8,6	4,9	0,60	0,3	4,0	1:1,5	2,05	1,53	0,50

Beträffande avloppens dimensioner i övrigt hänvisas till hithörande profil- och sektionsritningar.

6. Broar och trummor.

Befintlig bro å utfartsväg vid punkt 20+71 medger ej erforderlig torrläggning av ovanförliggande mark varför bron ifråga skall ombyggas med en minsta fria spännvidd av 5,5 m och lägsta balkhöjd +39,30. Kostnaden för ombyggnaden har beräknats till 5 000 kronor. Ombyggnaden skall utföras och bekostas av företaget. Önskar ägaren nya bron utförd med större bärighet än den befintliga, ex. med kraftigare balkar, svarar denne för merkostnaden.

Ingen åtgärd har föreslagits beträffande övriga av företaget berörda broar.

7. Motstående intresse.

Förrättningsmannen har i enlighet med yrkande i protokollets § 5 till Statens Vattenfallsverk översänt utdrag av förslaget (identiskt med det framlagda förslaget) för yttrande, bilaga 13. ^{har varit} Vattenfallsverket har i skrivelse, bilaga 14 anfört att genom företagets utförande kommer tillrinningsintensiteten till invallningsområdet att öka så att föreskrivet högsta vattenstånd kommer att överskridas, då avbördningsanordningarna icke tillåter en sådan ökning. Vattenfallsverket yrkar därför att kompensationsåtgärder insättas i storleksordningen uppskattningsvis $1-3 \text{ m}^3/\text{s}$ så att högvattenföringen kan regleras och begränsas till nuvarande avrinning.

[Jämligt vattenlagen 7 kap. 48 § äger markägare rätt att rensa ett vattendrag för bibehållande av vattnets läge eller djup utan föregående rättslig prövning. Beträffande annan ersättning än för jordupplag finns icke stadgat i detta sammanhang. Härtill kan fogas den synpunkten att det enligt synemännens åsikt vore obilligt om markägare, vilka sedan gammalt plägat rensa ett avlopp, genom att andra intressen erhållit tillstånd till vissa åtgärder i vattendraget därefter skulle behöva vidtaga kostsamma anordningar på grund av sådant tillstånd. Måhända skulle rensningsmöjligheten av ekonomiska skäl därmed frångas dem. Det synes i analogi därmed obestridligt att dylik rensningsrätt föreligger i Stallbackaan.]

Frågan blir då huruvida företagets utförande medför så stor ökning i tillrinningsintensiteten att det därigenom blir ogörligt för Vattenfallsverket att hålla vattenståndet vid tunnelintaget på föreskriven nivå.)

Företagets utförande har beräknats medföra sådan sänkning av normala högvattenståndet i ån att vid normal högvattenföring bildat vattenmagasin, bortsett från smärre lågt belägna områden, kommer att försvinna. De beräknade följdverkningarna genom ökad tillrinningsintensitet inom invallningen torde till 50 procent härröra från rensning för bibehållande av vattnets läge eller djup och till 50 procent från nygrävning. Då normala högvattenföringen vid tunnelintaget beräknats uppgå till 7 m^3 per sek. torde denna ökning ej nämnvärt påverka vattenståndet vid tunnelintaget då avbördningsförmågan hos tunneln uppgår till $13,5 \text{ m}^3$ per sek. Tillrinningen från valldiket torde man vid dessa flöden kunna bortse ifrån då pumpstationen vid Älvstad om 5 m^3 per sek. bör ha tillräcklig kapacitet för avledande av till invallningsdiket tillrinnande vatten.

ej något uttryck!

Av ekonomiska skäl har ån icke dimensionerats med hänsyn tagen till exceptionella flöden varför det vid dessa flöden kommer att bildas ett vattenmagasin utmed ån av ^{ungefär} samma omfattning som vid nuvarande normal högvattenföring. Tillsammans med det magasin, som bildas i och kring Hullsjön, som ej röner inverkan av företaget, torde sådan dämpande effekt ernås att svårigheter på grund av företaget, att hålla vattenståndet vid tunnelintaget på föreskriven nivå icke bör uppstå under förutsättning att pumpning sker på sådant sätt att det magasin, som ån utgör, icke är fyllt vid begynnande flod.

Det bör i detta sammanhang påpekas att vid punkt E tillstöter avlopp från ett inom Stallbackaåns nederbördsområde beläget område om c:a 40 ha, benämnt Halvordstorp. Inom nämnda område bodde i början av 1920-talet 124 personer och den 31.12.1967 984 personer inom samma område. Då stadsbebyggelse ger väsentligt högre ytavrinning än motsvarande naturliga områden torde nämnda omständighet bidra till en icke ringa ökning av tillrinningsintensiteten till invallningen.)

På grund av ovanstående förhållanden finner synemännen skäligt bestämma att företaget må utföras utan vidtagande av åtgärder för sådan reglering av vattenföringen i Stallbackaån som Vattenfallsverket yrkat.]

8. Allmänna intressen.

[I Stallbackaån utmynnar kloakutsläpp från Halvordstorp inom Trollhättans stad vid punkt E och från Hol i Västra Tunhems kommun vid punkterna H och I¹. På grund av den kraftiga igenväxning och därav föranledda ökade underhållskostnader, som dessa utsläpp förorsakar har sökanden Ingvar Bengtsson tillställt Trollhättans stad och Västra Tunhems kommun likalydande skrivelse, bilaga 11, med hemställan om dessas deltagande i företagets utförande även som i framtida underhållet.

Västra Tunhems kommun har enligt protokollsutdrag, bilaga 12, godkänt den i nämnda skrivelse föreslagna kostnaden 10 000 kronor ävensom kommunens andel i framtida underhållet med 13 procent.

Då Trollhättans stad ännu ej besvarat ovannämnda skrivelse anse synemännen skäligt bestämma att staden deltar i företagets kostnader för utförandet och för framtida underhållet efter samma beräkningsgrunder, som gäller för Västra Tunhems kommun enligt nämnda skrivelse. Det åligger sålunda Trollhättans stad att till företaget betala 15 000 kronor för dess utförande och att svara för 37 % av framtida underhållskostnaderna.]

Allmänna intressen utöver vad ovan nämnts beröras icke av företaget.

9. Ersättningar.

För intrång genom upplag av bergmassor, som ej beräknats få plats på befintligt impediment skall ersättning utgå. I anspråk tagen mark härför skall uppmätas efter företagets utförande och ersättningen för i anspråk tagen mark beräknas efter i värderingslängden angivet blivande värde. Inga andra ersättningar för skador och intrång, som kan förutses uppkomma i samband med företagets utförande skall utgå.

Andra skador, som under arbetstiden orsakas av företaget och varom icke stadgas i vattenlagen 7 kap. 57 §, t.ex. skördeskador, skall till fulla värdet ersättas, därest någon sakägare skriftligen hos styrelsen framställer yrkande här om inom sådan tid att skadan rimligen kan värderas, dock senast när slutlig utdebiteringslängd framlägges vid sammanträde med delägarna. Ersättningens storlek bör bestämmas enligt åsämjande eller av två av arbetsstyrelsen tillkallade, ojäviga, i jordbruk kunniga män lämpligen skiftesgodemän.

Beträffande oförutsedda skador gäller vad i vattenlagen 7 kap. 57 § är stadgat.

10. Kostnad.

Enligt kostnadsförslaget, bilaga C, har kostnaderna för företagets utförande, inberäknat tillägg för arbetsledning, kontroll och oförutsedda utgifter men med undantag av förrättningskostnader och mervärdeskatt, beräknats till 104 800 kronor. Härav betalar Trollhättans stad och Västra Tunhems kommun enl. föregående mom. 8 tillhopa 25 000 kronor. Företagets kostnad uppgår därmed till 79 800 kronor.

11. Markvärdering och båtnadsuppskattning.

För bedömande av företagets ekonomiska bärighet och för bestämmande av de olika fastigheternas andel i kostnaderna för företaget har synemännen jämlikt bestämmelserna i vattenlagen 7 kap. 22 § och 10 kap. 60 § uppskattat storleken av den båtnad, som uppkommer genom företagets utförande. Som betalningsskyldig till företaget har å ovannämnda plankarta intagits den mark, som för närvarande icke kan dräneras på ett tillfredsställande sätt eller som besväras av översvämningar vid höst- och vårflöden.

Vid markvärderingen har synemännen åsatt varje ägofigur ett visst blivande värde per hektar med hänsyn tagen till jordens alstringsförmåga, arrondering och mest lämpliga brukning, allt under förutsättning att jorden vore fullt

torrlagd.

Beroende på sitt höjdläge i förhållande till nuvarande vattenstånd d.v.s. nuvarande torrlägningsdjup, har varje ägofigur därpå åsatts ett visst nuv. värde per hektar och utgör skillnaden mellan blivande och nuvarande värde den förbättring (alstringsbåtnad) per hektar, som respektive ägofigurer tillskyndas genom företagets utförande.

[Båtnad av annan beskaffenhet än jordförbättring och därmed följande framtida betalningsskyldighet förekommer icke vid detta företag. Den verkställda värderingen och uppskattningen framgår av hithörande värderingslängd, bilaga A, varav framgår att alstringsbåtnaden uppgår till 159 438 kronor.]

Hela arealen varå alstringsbåtnad uppskattats uppgår till 140,27 hektar.]

12. Kostnadsfördelning.

För vinnande av såvitt möjligt rättvis grund för kostnadernas fördelning har företaget jämlikt bestämmelserna i vattenlagen 7 kap. 24 § uppdelats i avdelningar. De olika avdelningarnas omfattning, kostnad, båtnad och relativa kostnad (kostnad för varje kronas båtnad) framgår av efterföljande tabell. Härvid har frånräknats det belopp på varje delsträcka som åvilar Trollhättans stad och Västra Tunhems kommun.

Tabell 2.

Sträckan	Avdelning	Kostnad kr	Ägofig.	Båtnad kr	Relativa kostnad
A-B-C-D-E	1	18 700	1-30, $\frac{1}{2}$ 46,47-52	44 695	0,418
E-F-G-G ¹	2	19 850	$\frac{1}{2}$ 46,53-62	29 956	0,663
G ¹ -H-I-I ¹ -K	3	31 950	63-76, $\frac{1}{2}$ 77,78,1/4 80	34 331	0,931
K-L-M	4	9 300	$\frac{1}{2}$ 77,79, $\frac{1}{2}$ 80,81-87	15 611	0,596
E-E ¹	5	2 480	31,31a,33	2 779	0,892
E ¹ -E ²	6	620	32,32a,33a,34	4 531	0,137
E ¹ -E ³	7	550	35-39,44a,45,45a	20 576	0,027
K-K ¹ -K ²	8	2 500	40-44, $\frac{1}{2}$ 77,1/4 80	22 849	0,109
Summa		85 950		175 328	

De olika avdelningarna i kombination med andra avdelningar framgår av nedanstående tabell

Tabell 3.

Avdelning	Kostnad	Båtnad	Relativ kostnad
5+7	3 030	23 355	0,130
5+6+7	3 650	27 886	0,131
1+5+6+7	22 350	72 581	0,308
3+8	34 450	57 180	0,602
3+4+8	43 750	72 791	0,601
2+3+4+8	63 600	102 747	0,619

Av ovanstående utredning framgår att billigaste torrläggningen erhålles om avdelningarna 1+5+6+7 sammanslås till en avdelning med kostnaden 22 350 kronor, båtnaden 72 581 kronor och relativa kostnaden 0,308. Avdelningarna 2+3+4+8 bildar därefter egen avdelning med kostnaden 63 600 kronor, båtnaden 102 747 kronor och relativa kostnaden 0,619.

Med anledning av att dikessträckorna $E-E^1-E^2$, E^1-E^3 och $K-K^1-K^2$ icke skall utföras av företaget skall emellertid båtnaden för fastigheterna som är beroende av ovannämnda dikessträckor minskas med avdragsdikets kostnad dividerad med relativa kostnaden för avdelningen. Detta avdrag har därefter fördelats mellan de berörda fastigheterna i proportion till dessas båtnad genom avdragsdiket enligt nedanstående

Tabell 4.

Fastighet	Ägare	Ägofigur	Båtnad	Minskning av båtnad
<u>Avdragsdike $E-E^1-E^2$, E^1-E^3</u>				
Stadsäga 85	Trollhättans stad	31-32	4 711	2 003
" 86	J.H. Hägers db.	33-34	2 599	1 104
Kåtene 1 ¹	Dsme	35-39	15 710	6 675
Hol 24 ¹	Ingvar Bengtsson	37 a	695	296
" 24 ¹	Dsme	44 a, 45, 45 a	4 171	1 773
Summa			27 886	11 851

Avdragsdike $K-K^1-K^2$

Kåtene 1 ¹	J.H. Hägers db.	40-41 c	10 995	1 943
Hol 24 ¹	Ingvar Bengtsson	42-44	9 499	1 679
Bryggum 11 ⁵	N.H. Dahlgren	1/4 80	2 355	417
Summa			22 849	4 039

Dessa avdrag ha införts i värderingslängden, bilaga A/. Därefter återstår båtnad, kostnad och relativ kostnad enligt följande

Tabell 5.

Avdelning	Slutlig avdelning	Kostnad	Båtnad	Relativ kostnad
1+5+6+7	I	18 700	60 730	0,308
2+3+4+8	II	61 100	98 708	0,619
	Summa	79 800	159 438	

[Med ledning av ovanstående utredning har kostnadsfördelningslängden, bilaga E, upprättats.] I denna har kostnaderna fördelats i proportion till fastighets båtnad. Av kolumnerna 5 och 6 framgår fastigheternas beräknade och verkliga kostnadsandelar i företagets utförande uttryckta i kronor respektive procent.

Jämlikt bestämmelserna i vattenlagen 7 kap. 27 § skall dock delägare, som ej sökt förrättningen, icke vidkännas större andel i anläggningskostnaden än som svarar mot värdet av den båtnad, som genom företagets utförande beredes hans mark. Eventuellt överskjutande kostnad bestrides av sökanden.

Vid förrättningskostnadernas och andra för företaget gemensamma kostnaders fördelning skall däremot ingen begränsning enligt vattenlagen 7 kap. 27 § ske, varför dessa kostnader fördelas enligt de procenttal, som är införda i kolumn 6 av kostnadsfördelningslängden.

Förrättningskostnaderna skall i första hand av sökandena förskjutas. Om företaget kommer till utförande skall förrättningskostnaderna och andra gemensamma kostnader fördelas enligt de procenttal, som är införda i kolumn 6 av kostnadsfördelningslängden.

13. Vattendomstolsavgift.

Jämlikt bestämmelserna i vattenlagen 11 kap. 95 § skall avgift till vattendomstolarnas organisation och verksamhet utgå efter två för tusen av den uppskattade båtnaden 159 438 kronor. Avgiften 319 kronor skall inbetalas till länsstyrelsen i Älvsborgs län så snart förrättningen vunnit laga kraft.

14. Arbetets utförande.

Jämlikt föreskrifterna i vattenlagen 10 kap. 62 § bestämmes i fråga om fö-

retaget ytterligare

att det skall, därest någon sökande önskar fullfölja detsamma, utföras i överensstämmelse med detta utlåtande med därtill hörande handlingar och ritningar,

att arbetena för företagets utförande bör genom entreprenad överlåtas på därför lämplig person på de villkor, som befinns för delägarna mest gynnsamma och betryggande. Med entreprenören bör kontrakt i överensstämmelse med detta utlåtande upprättas,

att arbetsföreskrifterna, bilaga D, noga skall efterföljas,

att arbetena må begynna så snart detta utlåtande vunnit laga kraft och bör vara slutförda före utgången av år 1979 för att bestämmelserna skall vara gällande samt

att företaget skall anses fullbordat, när det avsynats och godkänts av behörig förrättningsman.

15. Framtida underhåll.

Företaget skall underhållas om någon sakägare det påfordrar.

På grund av förekommande kloakutsläpp skall, i enlighet med vad i mom 8 härovan anförts, underhållskostnaderna fördelas enligt nedanstående

Trollhättans stad	37 %
Västra Tunhems kommun	13 %
Företaget	50 %

Vid dessa kostnaders fördelning skall först stadens och kommunens andelar frånräknas, varefter återstoden 50 % fördelas mellan sakägarna efter i kolumn 6 av hithörande kostnadsfördelningslängd angivna procenttal.

Enligt vad som erfarits har Trollhättans stad planer på att inkoppla Halvordstorpssområdet i stadens avloppsnät. En sådan åtgärd skulle medföra att inget avloppsvatten i framtiden skulle som hittills skett släppas ut i Stallbackaån. Synemännen finner därför skäligt bestämma att när nämnda omläggning verkställes skall staden vara befriad från underhållsskyldigheten i ån, vad avser kloakutsläppet. Dock skall staden erlægga sin andel i kostnaderna för den rensning, som verkställes efter ovannämnda omläggning därest omläggningen sker mer än fyra år efter närmast föregående rensning. Därefter skall stadens ovannämnda andel i underhållsskyldigheten åvila torrlägningsföretaget.

Därest Västra Tunhem i framtiden avleder kloakvattnet till annan recipient

än Stallbackaån skall motsvarande bestämmelse som för Trollhättans stad gälla.]

16. Organisation.

Företagets angelägenheter skall handhas av en styrelse, som väljes på allmänt sammanträde med delägarna enligt föreskrifterna i vattenlagen 7 kap. 64 §.

Styrelsens åliggande är bl.a.

- att anskaffa lämplig entreprenör,
- att själv och genom tillkallad sakkunnig person övervaka att arbetena utförts i överensstämmelse med förslaget,
- att tillse att företagets anläggningar alltid hållas i fullgott skick samt ombesörja rensning och underhållsarbeten,
- att i mån av behov verkställa uttaxering på sätt närmare i vattenlagen 3 kap. 20 § stadgas,
- att över inkomster och utgifter föra ordentliga till riktigheten styrkta räkenskaper,
- att kalla delägarna till sammanträde då så befinnes erforderligt samt
- att tillse att vid sammanträde föres protokoll.

Delägarnas bestämmanderätt utövas på sammanträde, där varje delägare har rösträtt efter sitt delaktighetstal med den begränsningen att ingen må utöva rösträtt för mer än en femtedel av deltagarnas sammanlagda å sammanträde företrädda andelstal.

Kallelse till sammanträde skall antingen skriftligen delgivas samtliga delägare minst en vecka före sammanträdet eller ock senast fjorton dagar därförut kungöras i minst en av ortens tidningar.

Till företaget hörande handlingar och ritningar skall förvaras av därtill utsedd person och av denne hållas tillgängliga för envar, som vill taga del av desamma eller göra avskrifter eller anteckningar.

17. Företagets namn.

Företaget skall benämnas Stallbackaåns sänkningsföretag år 1970.

18. Besvärshänvisning.

Jämlikt bestämmelserna i vattenlagen 11 kap. 85 § har den som önskar föra

talans mot förrättningen att inom sextio dagar från denna dag ingiva sina till Västerbygds Vattendomstol, Vänersborg, ställda besvär i tre exemplar. I besvären skall fullständigt upptagas klagandens alla påståenden och skälen därtill. Vid besvären fogas de handlingar klaganden vill åberopa till stöd för ändringssökandet.

19. Utlåtandets verkställighet.

Därest talan icke anhängiggöres mot syneförrättningen inom föreskriven tid enligt ovan kommer förrättningen, enär utlåtandet icke skall underställas vattendomstolens prövning, att i enlighet med vattenlagen 10 kap. 75 § vinna laga kraft.

Västra Tunhem, Trollhättan den 12 november 1970

Ingemar Carlson

Ingemar Carlson

Ingenjör

Gustaf Andersson

Gustav Andersson

Nils Johansson

Nils Johansson

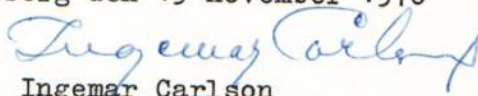
Gode män

Sammanställning

av förrättningskostnaderna rörande Stallbackaåns sänkningsföretag år 1970
i Trollhättans stad, Västra Tunhems och Gärdhems socknar, Älvsborgs län.

Ersättning till statsverket	5 040:78
Hantlangningskostnad	1 050:-
Annonskostnader	305:-
Lokalhyra	60:-
Vattendomstolsavgift	319:-
Gode mans arvode	351:04
Diverse utgifter	4:18
Summa kronor	7 130:-

Vänersborg den 19 november 1970

Ingemar Carlson

Ingenjör

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT

DOM

DVU 3

s. 1

Vattendomstolen

26.6.1972

BU 3/70

Vänersborg

DOMSTOLEN

Särskilde vattenrättsdomaren Lars Rubenson, tekniske ledamoten Sven Svensson samt nämndemännen Sven Antonsson, Trollhättan och Bengt Andersson, Vänersborg.

KLAGANDE

Statens Vattenfallsverk.

Ombud: Ombudsmannen, jur. kand. Erik Kjebon, Stockholm.

SAKEN

Besvär över utlåtande rörande Stallbackaåns sänkningsföretag år 1970 i Trollhättan samt Västra Tunhems och Gärdhems socknar, Älvsborgs län.

ORIENTERING

Efter ansökan av Kungl. Vattenfallsstyrelsen, numera Statens Vattenfallsverk, meddelade vattendomstolen genom deldom 30.6.1922 i mål A.M. 23/1920 Kungl. Maj:t och Kronan tillstånd att till förmån för Kronan tillhöriga vattenfall i Trollhättan ävensom för den allmänna farleden å Trollhätte kanal på visst närmare angivet sätt reglera vattnets avrinning i Göta älv på sträckan mellan Vargön och Trollhättan. I domen förpliktades sökanden att till skydd mot vattenskada å vissa marker låta å älvens vänstra strand mellan Bastån och Stallbacka utföra och för framtiden underhålla en vall samt innanför denna ett dike för avledande av invallningsområdets vatten till Stallbackaån, som mynnade i Göta älv nedströms om invallningsområdet.

I dom 22.2.1924 meddelade därefter vattendomstolen bestämmelser rörande vissa förhållanden, som ägde samband med den

Ingen Jöres Ingenius Carlsson

BU 3/70

sålunda lovgivna regleringen. Härvid berättigades sökanden att avstänga Stallbackaån medelst en damm vid åns mynning och i stället avleda vattnet i ån från ovannämnda valldike genom en under Trollhättans stad till Göta älv vid Polhems sluss upptagen tunnel, den s.k. profilregleringstunneln. Vattnet skulle avbördas till tunneln över ett skibord med överkanten på höjden + 38,0 m och medelst en hävert så konstruerad, att under ingen vattenföring vattnet komme att överstiga + 38,20 m. Vidare skulle för pumpande av vatten över till älven anbringas ett pumpverk avsett för högst 0,8 kubikmeter i sekunden (m^3/s). Beträffande avbördningen av Stallbackaåns och valldikets vatten föreskrevs i domen, att regleringsrättshavaren skulle ansvara för att vattnet vid tunnelintaget icke komme att överstiga höjden + 38,20 m samt att vattnet i valldikets övre ända vid Baståns dåvarande utlopp icke finge överstiga + 38,50 m av annan anledning än isdämning i valldiket. Vidkommande frågan om skadeersättningar för genom dessa anordningar vållad försämrad torrläggning å mark invid valldiket eller Stallbackaån och Hullsjön uttalade vattendomstolen bl.a. att ifrågasvarande markers torrlägningsförhållanden ditintills varit beroende av vattneståndet i Göta älv samt att genom i målet förebragt utredning ådagalagts att medelvattenståndet i älven under vegetationsperioden åren 1853 - 1923 varit vid Trollhättan + 38,37 m, motsvarande vid Stallbackaåns mynning cirka + 38,50 m och vid Baståns mynning cirka + 38,55 m. Eftersom vattenhöjden vid tunnelintaget skulle uppgå till högst 38,20 m och vid valldikets övre ända högst 38,50 m och således strandägarna vann lägre eller i vart fall icke högre vattenstånd än vad de ditintills varit lagligen pliktiga att såsom medeltal tåla, fann vattendomstolen att någon ersättningskyldighet i avseende å torrlägningsförhållandena icke kunde på grund av anordningarna ifråga åläggas regleringsrättshavaren. - I domen medgavs vidare Trollhättans stad att till profilregleringstunneln anknyta vissa avloppsledningar.

BU 3/70

Ovannämnda i 1922 och 1924 års domar meddelade tillstånd och föreskrifter har icke blivit ändrade av vattenöverdomstolen eller högsta domstolen, dit talan mot nämnda domar blivit fullföljd.

I 1924 års dom meddelade tillstånd för Trollhättans stad att till tunneln avleda avloppsvatten blev i viss mån ändrade och utvidgade genom en av vattendomstolen 31.1.1935 i mål A.M. 69/1934 meddelad dom, som vann laga kraft. I denna dom uttalade vattendomstolen att det lämnade tillståndet icke innefattade någon inskränkning i skyldigheten för Kungl. Maj:t och Kronan att enligt 1924 års dom ansvara för att vattnet i Stallbackaån vid intaget till profilregleringstunneln icke översteg höjden + 38,20 m.

Genom vattendomstolens lagakraftvunna dom 30.9.1939 i mål A.M. 68/1938 erhöll Kungl. Vattenfallsstyrelsen och Trollhättans stad tillstånd dels att avleda ytterligare yt- och spillvatten till profilregleringstunneln, dels att vidtaga vissa onläggningar av stadens till tunneln anknutna avloppsledningar enligt ettdera av tre föreslagna alternativ. Såsom villkor för tillståndet föreskrevs att det skulle åligga sökanden att i jorddammen, som avstängde Stallbackaåns naturliga utlopp i älven, låta uppföra en pumpanläggning samt att, så länge tillståndet toges i anspråk, med denna anläggning verkställa uppumpning från ån till älven av så stor vattenmängd, som erfordras till förekommande av högre vattenstånd vid intaget än å höjden + 38,20 m. Vidare föreskrevs att, därest det framdeles skulle visa sig, att den till följd av de tillstadda åtgärderna ökade vattentillförseln till tunneln fick större omfattning än som i sökandens tekniska utredning beräknats eller att åtgärderna eljest minskade tunnelns avbördningsförmåga vid intaget i högre grad än som i samma utredning förutsatts, det skulle åligga sökanden att låta från Stallbackaån pumpa en däremot svarande större vattenmängd. Vattendomstolen uttalade slutligen,

vattendomstolen

BU 3/70

så vitt nu är ifråga, att det lämnade tillståndet således icke innefattade någon inskränkning för Kungl. Maj:t och Kronan att enligt 1924 års dom ansvara för, att vattnet i Stallbackaån vid intaget till profilregleringstunneln icke översteg höjden + 38,20 m.

I dom 7.5.1968 i mål A. 14/1967, som vann laga kraft, lämnade vattendomstolen slutligen tillstånd för Statens Vattenfallsverk bl.a. att i profilregleringstunneln och en utförd förlängning av densamma till Olidehålan inleda och mottaga allt vatten - såväl yt- och dräneringsvatten som spillvatten från ett visst utvidgat område av Trollhättans stad samt att anlägga och bibehålla en ny pumpstation vid intaget till tunneln. Uppförandet av denna pumpstation ålades verket såsom villkor för tillståndet att i tunneln inleda vatten utöver vad som medgivits i tidigare domar. Pumpen skulle givas en kapacitet av $5 \text{ m}^3/\text{s}$ och verket skulle vara skyldigt att medelst densamma uppfordra de vattennängder som erfordras för att hindra att vattenståndet vid tunnelintaget överskred höjden + 38,20 m. Vidare föreskrevs att - för den händelse tunneln med stöd av det i domen lämnade tillståndet i framtiden skulle tillföras större vattennängder än som beräknats i ansökningshandlingarna - verket skulle vara skyldigt tillse att pumpkapaciteten för pumpningen av vatten från Stallbackaån till älven ökades i motsvarande utsträckning.

ÖVERKLAGANDE UTLÅTANDET

Ingenjören Ingemar Carlsson i Vänersborg med biträde av gode män avslutade 12.11.1970 synförrättning enligt vattenlagen med ändamålet att genom utvidgning och fördjupning av Stallbackaån vinna bättre torrlägnings- och bruksmöjligheter för åkermark till Hol m.fl. fastigheter utmed ån inom Trollhättan samt Västra Tunhems och Gårdhems socknar, Älvsborgs län.

Av det sistnämnda dag avgivna utlåtandet rörande företaget, som

BU 3/70

benämndes Stallbackaåns sänkningsföretag år 1970, framgår såvitt nu är ifråga följande.

Torrlägningsområdet är beläget inom nederbördsområde nr 108 Göta älv, sektion 2, Huvudälven från Vänern, cirka 4 km väster om Västra Tunhems kyrka. Företaget omfattar fördjupning och utvidgning av Stallbackaån på sträckan A - B - C - D - E - F - G - G¹ - H - I - I¹ - K - L - M med en sammanlagd längd av 3,953 m. Företaget har dimensionerats efter bl.a. en högsta högvattenföring vid sektion C i Stallbackaåns nedre lopp om 13,0 m³/s. Kostnaderna för företaget har beräknats till 104.800 kr. Enär från Stallbackaån utmynnar kloakutsläpp i såväl Trollhättans som Västra Tunhems kommuner har dessa kommuner ålagts deltagningsskyldighet i kostnaderna med 15.000 kr respektive 10.000 kr, varigenom den kostnad, som skall fördelas mellan delägarna i företaget, stannar vid 79.800 kr. Av samma skäl skall Trollhättans och Västra Tunhems kommuner deltaga i framtida underhållskostnader med 37 respektive 13 procent, varigenom sålunda endast 50 procent kommer att belasta delägarna. Båtnad av annan beskaffenhet än jordförbättring förekommer icke vid företaget. Alstringsbåtnaden uppgår till 159.438 kr. Den areal varå alstringsbåtnad uppskattats uppgår till 140,27 ha. Genom företaget erhålles icke fullständig torrläggning av samtliga i företaget ingående markområden. Sålunda kommer lägre belägna markområden även efter företagets utförande att översvämmas vid flöden.

Statens Vattenfallsverk framställde erinringar mot företaget i följande hänseende: Genom företagets utförande kommer tillrinningsintensiteten till invallningsområdet vid profilregleringstunneln att öka så att det i tidigare domar föreskrivna högsta vattenståndet kommer att överskridas. Vattenfallsverket yrkar därför att kompensationsåtgärder insättes av storleksordningen uppskattningsvis 1 - 3 m³/s så att högvattenföringen kan regleras

BU 3/70

och begränsas till nuvarande ordning.

Synemännen anförde: Jämlikt vattenlagen 7 kap. 48 § äger markägare rätt att rensa ett vattendrag för bibehållande av vattnets läge eller djup utan föregående rättslig prövning. Beträffande annan ersättning än för jordupplag finns icke stadgat i detta sammanhang. Härtill kan fogas den synpunkten att det enligt synemännens åsikt vore obilligt om markägare, vilka sedan gammalt plägat rensa ett avlopp, genom att andra intressen erhållit tillstånd till vissa åtgärder i vattendraget därefter skulle behöva vidtaga kostsamma anordningar på grund av sådant tillstånd. Måhända skulle rensningsmöjligheten av ekonomiska skäl därmed frångas dem. Det synes i analogi därmed obestridligt att dylik rensningsrätt föreligger i Stallbackaån. Frågan blir då huruvida företagets utförande medför så stor ökning i tillrinningsintensiteten att det därigenom blir ogörligt för Vattenfallsverket att hålla vattenståndet vid tunnelintaget på föreskriven nivå. Företagets utförande har beräknats medföra sådan sänkning av normala högvattenståndet i ån att vid normal högvattenföring bildat vattenmagasin, bortsett från smärre lågt belägna områden, kommer att försvinna. De beräknade följdverkningarna genom ökad tillrinningsintensitet inom invallningen torde till 50 procent härröra från rensning för bibehållande av vattnets läge eller djup och till 50 procent från nygrävning. Då normala högvattenföringen vid tunnelintaget beräknats uppgå till 7 m^3 per sek. torde denna ökning ej nämnvärt påverka vattenståndet vid tunnelintaget då avbördningsförmågan hos tunneln uppgår till $13,5 \text{ m}^3$ per sek. Tillrinningen från valldiket torde man vid dessa flöden kunna bortse ifrån då pumpstationen vid Älvstad om 5 m^3 per sek. bör ha tillräcklig kapacitet för avledande av till invallningsdiket tillrinnande vatten. Av ekonomiska skäl har ån icke dimensionerats med hänsyn tagen till exceptionella flöden varför det vid dessa flöden kommer att bildas ett vattenmagasin utmed ån av ungefär samma omfattning som vid nuvarande normal högvattenföring. Tillsammans med det

BU 3/70

magasin, som bildas i och kring Hullsjön, som ej röner inverkan av företaget, torde sådan dämpande effekt ernås att svårigheter på grund av företaget, att hålla vattenståndet vid tunnelintaget på föreskriven nivå icke bör uppstå under förutsättning att pumpning sker på sådant sätt att det magasin, som ån utgör, icke är fyllt vid begynnande flod. Det bör i detta sammanhang påpekas att vid punkt E tillstöter avlopp från ett inom Stallbackaåns nederbördsområde beläget område om c:a 40 ha, benämnt Halvordstorp. Inom nämnda område bodde i början av 1920-talet 124 personer och den 31.12.1967 984 personer inom samma område. Då stadsbebyggelse ger väsentligt högre ytavrinning än motsvarande naturliga områden torde nämnda omständighet bidra till en icke ringa ökning av tillrinningsintensiteten till invallningen. På grund av ovanstående förhållanden finner syne-männen skäligt bestämma att företaget må utföras utan vidtagande åtgärder för sådan reglering av vattenföringen i Stallbacka-ån som Vattenfallsverket yrkat.

KLAGANDENS TALAN

Över utlåtandet har Statens Vattenfallsverk, nedan kallat klaganden, anfört besvär hos vattendomstolen med yrkande att det ansökta företaget måtte få utföras endast på villkor att av klaganden yrkade kompensationsåtgärder vidtages, nämligen i första hand att företaget ålägges att på företagets bekostnad anskaffa och installera en pump med en kapacitet av $3 \text{ m}^3/\text{s}$ i befintligt pumphus vid invallningsdiket samt i andra hand att företaget ålägges att vid punkterna B, F och H installera avstängningsanordningar i form av falsar och sättar och för bibehållande av nuvarande avbördningskapacitet hålla anordningarna stängda under tiden den 16 november t.o.m. februari månad.

Klaganden har till utveckling av sin talan vid vattendomstolen anfört bl.a. följande: Företaget innebär ej blott ett återställande av naturliga förhållanden utan därutöver en icke oväsentlig "nyrensning" bl.a. genom borttagandet av en naturlig bergtröskel i ån, belägen cirka 600 m uppströms tunneln. Vid punk-

BU 3/70

terna B, F och H finns således trånga bergsektioner med trösklar, som medför en hämmande inverkan på flödena. Dessa däms alltså upp och vattnet kommer ner till invallningsområdet vid senare och längre utsträckta tidsperioder. Föreslagna åtgärder medför att tillrinningsintensiteten till invallningsområdet kommer att öka och en främsta orsak härtill utgör borttagandet av ovannämnda bergtrösklar. Den intensitetsökning i vattenföringen, som uppkommer genom företaget, medför att nuvarande avbördningsanordningar vid invallningen är otillräckliga och att vattenståndet i invallningen med stor sannolikhet kommer att överskrida det fastställda högsta vattenståndet + 38,20 m. En intensitetsökning torde dock kunna tillåtas, om motsvarande pumpkapacitet insättes i nuvarande anläggning, vilket beräknas kunna ske utan ökning av magasinsvolymen närmast anläggningen. Avrinningen från Stallbackaåns nederbördsområde, som utgör den huvudsakliga tillrinningen till invallningen, har av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) år 1961 beräknats till avseende högsta högvattenföring momentant $35 \text{ m}^3/\text{s}$ och beträffande högsta högvattenföring i medeltal per dygn $20 \text{ m}^3/\text{s}$. Tillgängligt utredningsmaterial medger ej en närmare beräkning av den intensitetsökning som uppkommer genom det ansökta företaget. Klaganden har endast genom en ren uppskattning kunnat beräkna att vid momentana flöden om $35 \text{ m}^3/\text{s}$, kommer flödet efter borttagandet av bergtrösklarna i ån att öka med $1-3 \text{ m}^3/\text{s}$. Den stora skillnaden i angivelserna av högsta högvattenföringen i medeltal per dygn som föreligger mellan vad som å ena sidan tidigare antagits och angivits i utlåtan- det nämligen $13 \text{ m}^3/\text{s}$ och vad å andra sidan SMHI angav 1961 nämligen $20 \text{ m}^3/\text{s}$ kan förklaras med att SMHI nu fått bättre underlag för sina beräkningar. Vidare har avrinningen ökat från stadsplanerade områden såsom Halvordstorp. Den ökningen har dock tagits med i beräkningen vid pumparnas dimensionering och man har sålunda då tagit hänsyn till den ökade vattenföring som sker genom den ökade ytavrinningen på grund av stadsbebyggelsen. Även denna ökade avrinning finns med i de av SMHI

BU 3/70

angivna värdena men hur stor del av ökningen i avrinning som orsakas härav finns inga uppgifter på. Tillrinningen till tunneln beräknades i 1924 års dom till maximalt $10,3 \text{ m}^3/\text{s}$. En viss överdimensionering av tunneln gör emellertid att den kan beräknas avbörda cirka $14,5 \text{ m}^3/\text{s}$. För närvarande finns en pumpkapacitet om $10,8 \text{ m}^3/\text{s}$ vid invallningsområdet. Genom tunneln och med hjälp av dessa pumpar kan det sålunda beräkningsmässigt avbördas $20 - 25 \text{ m}^3/\text{s}$ eller ungefär den högsta högvattenföring som, beräknat på en 50-års period i medeltal uppkommer per dygn. Vid momentana flöden om $35 \text{ m}^3/\text{s}$ kommer troligen de trösklar som nu finns i Stallbackaån att medföra en dämpning av tillrinningsintensiteten. Tar man bort dessa trösklar ökar alltså intensiteten och någon ytterligare flödesökning är inte möjlig att klara utan kompensationsåtgärder. Det fastställda högsta vattenståndet vid dammen $+38,20 \text{ m}$ måste vara den höjd som älven före regleringen medgav ur torrläggningssynpunkt. Hade dammen ej funnits hade höjden $+38,20 \text{ m}$ fortfarande varit gränsen härför i Stallbackaån, och sänkingsföretaget hade då fått finna sig i att älvens vattenstånd hade förhindrat att torrläggningen blivit effektiv vid vissa flöden. Några ersättningar till sakägare vid Stallbackaån för förminskad möjlighet till torrläggning p.g.a. regleringen, dammen och tunneln har inte utgivits. - Kostnaden för anskaffande och installation av en pump med en kapacitet av $3 \text{ m}^3/\text{s}$ uppgår till cirka 130.000 kr.

MOTPARTERNAS TALAN

Delägarna i företaget Ingvar Bengtsson, Hol 24:1 m.fl., Nils A. Dahlgren, Bryggum 14:1 m.fl. samt Trollhättans kommun genom Karl-Erik Johansson, samtliga tillika styrelseledamöter i sänkingsföretaget, har på i huvudsak av synemännen anförda skäl bestritt bifall till besvären och yrkat att vattendomstolen måtte fastställa synemännens utlåtande utan ändring.

Trollhättans kommun har vidare anfört: Från kommunens sida bestrids inte att ytterligare tekniska anordningar kan behöva vidtas för att kompensera den eventuellt ökade tillrinningsintensi-

BU 3/70

teten. Det bör dock noteras att kommunens intresse i företaget väsentligen sammanhänger med att Halvordstorpssområdet ännu ej intagits i det kommunala avloppsnätet, vilket beräknas ske omkring åren 1975 - 1976. Kommunen anser det försvarbart att bidra med 15.000 kr till upprensningen av ån men är däremot inte villig att vara med om att betala ytterligare tekniska anordningar för att klaganden skall kunna uppfylla sina förpliktelser när det gäller den stipulerade högsta vattennivån i ån. Kommunen bestrider således bifall till klagandens yrkanden.

DOMSKÄL

Såsom villkor för i förenämnda domar givna tillstånd till regleringen av Göta älv, uppförande av dammen över Stallbackaån och profilregleringstunneln i anslutning därtill samt avledande av avloppsvatten till tunneln har bl.a. föreskrivits att regleringsrättshavaren har att ansvara för att vattnet vid tunnelintaget icke överstiger höjden + 38,20 m och är skyldig att tillse att anordningar inrättas, som gör det möjligt att uppfylla denna skyldighet. Dessa bestämmelser har givits bl.a. med hänsyn till eventuell framtida torrläggning av markerna utmed Stallbackaån. I sistnämnda hänseende fann vattendomstolen i 1924 års dom någon ersättningsskyldighet icke kunna åläggas regleringsrättshavaren, eftersom det föreskrivna vattenståndet var lägre eller i vart fall icke högre än medelvattenståndet under vegetationsperioden i älven före regleringen. Genom regleringen och i anledning härav föreskrivna anordningar och bestämmelser torde sålunda i jämförelse med naturliga förhållanden vid åns utlopp i älven visserligen ha uppkommit en viss förbättring ur torrläggningssynpunkt, särskilt vid exceptionella flöden i älven. Denna förbättring kan icke i och för sig utgöra skäl att nu ålägga sänkningsföretaget någon förpliktelse beträffande de anordningar som erfordras för att uppfylla klagandens skyldigheter vid dammen. Av överklagade utlåtandet framgår att företaget icke dimensionerats för mera omfattande torrläggning

tendomstolen

BU 3/70

än vad som vid naturliga förhållanden skulle ha skett. Sålunda kommer även efter företagets utförande lägre belägna marker att översvämmas vid exceptionella flöden i ån. Icke heller p.g.a. företagets omfattning och utformning föreligger sålunda skäl att ålägga företaget någon förpliktelse i detta hänseende.

Vad åter gäller det av klaganden i andra hand framställda yrkandet finner vattendomstolen den yrkade ändringen av företaget vara av den arten att genom densamma ändamålet med företaget till stor del skulle förfelas. Redan på grund härav kan icke heller detta yrkande vinna bifall.

DOMSLUT

Av klaganden anförda besvär lämnas utan bifall.

Det åligger klaganden att gälda i 11 kap. 97 § vattenlagen angivna kostnader för målets behandling vid vattendomstolen enligt särskild redovisningsräkning från domstolens kansli.

FULLFÖLJDSHÄNVISNING

Talan mot denna dom föres genom vad. Vill part vädja mot domen skall han inom två veckor från denna dag eller sist den 10 juli 1972 före tjänstetidens slut hos vattenrättsdomaren, adress Box 71, 462 01 Vänersborg 1, muntligen eller skriftligen anmäla vad. Part, som anmält vad, skall inom fyra veckor från denna dag eller sist den 24 juli 1972 före tjänstetidens slut fullfölja vadet genom att till vattenrättsdomaren inkomma med vadeinlaga, ställd till vattenöverdomstolen.

Har part sålunda vädjat, äge även motpart, ehuru han ej iakttagit vad ovan sagts, föra talan mot domen; dock åligger honom att inom två veckor från den dag, då tiden för fullföljd av

Vattendomstolen

BU 3/70

vadet utgick, till vattenrättsdomaren inkomma med vadeinlaga. Sådan vadetalan förfaller, om den första vadetalan återkallas eller eljest förfaller.

Inlaga eller annan handling må till vattenrättsdomaren lämnas genom bud eller insändas med posten i betalt brev.

På vattendomstolens vägnar:

Lars Rubenson

Bestyrkes å tjänstens vägnar

Brita Lundqvist

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Vattendomstolen

BEVIS 8 . 1 . 19 73

☐ Beslutet ☒ Domen

har vunnit laga kraft.

Exp avg kr

Brita Lundqvist

Utan avgift

Coll IÖ

BESIKTNINGS- RAPPORT

Diarie nr

Företagets namn			
Stallbackaåns sänkningsföretag år 1970			
Socken Trollhättans stad, Västra Tunhems och Gärdhems socknar		Län Älvsborgs	
Ordf. i styrelsen — Förtroendeman — Ende intressent			
Ingvar Bengtsson, Larsgården, Västra Tunhem, 461 00 TROLLHÄTTAN			
Statligt stöd bev. den			
Föreskriven arbetstid		Beviljat bidrag, kr	
Medgiven förlängd arbetstid		Tidigare utbetalt, kr	
Arbetstid jml. V L 10:62. 31 dec. 1979		Nu tillstyrkes till utbetalning, kr	
Besiktning verkställd den 25 okt. 1973		Besiktning verkställd av undertecknad	

Vid avsyningstillfället meddelade företagets ordförande att entreprenören färdigställt de mindre justeringsarbeten som påpekades enligt kontrollbevis dels den 27 okt. 1972 och dels den 28 nov. 1972. Företaget är därmed utfört jämlikt den fastställda arbetsplanen med undantag av följande.

Bro för enskild väg vid 20+71-20+75 - balkarna DIP 26, Wx 1158 cm³, utbytt mot HEB, Wx 1260 cm³. Efter framställning från brohållarna har balkarna även lagts något glesare än förslaget anger.

På begäran av ägaren till fastigheten Bryggum 11:5 har en mindre rätning utförts av öppna avloppet på sträckan 14+86-12+75. Ändringen medför bättre brukningsbetingelser för åkermarken. Merkostnaden i samband med rätningen har arlagts av vederbörande markägare.

Då ändringarna, vilka införts med grön beteckning på plan och profilritningar, ej påverkar en ändamålsenlig torrläggning, godkännes företaget med ovannämnda avvikelser.

Vänersborg den 6 februari 1974

I tjänsten

Erik Pehrsson

Ingenjör